תשורה

משמחת הנישואין של
בנציון ושטערנא שרה שיחיו
גאנץ

כ"א אלול ה'תשפ"ו

ב"ה.

פתח דבר

לזכרון טוב, יום כלולת צאצאינו החתן התמים הרב בנציון שי' עם ב"ג הכלה המהוללה מ' שטערנא שרה תי', הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק - מיוסד על ההנהגה בעת שמחת הנישואין של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו וכמנהג כו"כ מאנ"ש לאחרונה - בתשורה המוסגרת בזה.

התשורה כוללת:

א) בראשית התשורה הבאנו צילום התשורה של חתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו שנתקבלה ע"י סבא רבה של הכלה הרה"ח שניאור זלמן גוראריי' ז"ל.

ב) **שער כ"א אלול (יום חנוכת הבית של בית רבנו שבבבל - 770)**: ובו, א) קונטרס כ"א אלול תש"נ. ב) שיחת ש"פ תבוא תשמ"ח שנאמרה בשבת שאחר הנחת אבן הפינה להרחבת 770. לחביבותא דמילתא - הבאנו איזה חלקים מצילומי ההגהות. עלי ההגהה המלאים דשיחה זו יצאו לאור ע"י מערכת 'מפתח' לשבת שעברה. ג) מכתב כללי מוצאי ש"ק פ' תבוא אל הארץ, כ"א אלול, שבת סליחות, ה'תנש"א.

ג) **צילומי עלי ההגהה דשיחת יום ג' פ' שופטים, ב' אלול, אחר תפלת המנחה תשל"ז** - לילדי מחנות קיץ היומיים. יש לציין אשר זהו הכינוס הראשון לילדים שהי' בצורת 'ראלי' הידועה הרגיל בשנים האחרונות. - מובאת כאן - בפעם הראשונה - בקשר ליובל שנים משנת החינוך בתשל"ו.

ד) **חלק מצילום הגהה השני' דשיחת יום ד' פ' תצא, ו' אלול תשל"ט** - להתלמידות דמחנה קיץ "אמונה". בקטע זה מדובר על מעלת הדלקת נש"ק בקביעות שחל ר"ה ביום השבת - כקביעות שנה הבע"ל.

ויהי רצון, שתיכף ומיד "ישמע.. קול ששון וקול שמחה" האמתי, כאשר "נזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן", בהתגלות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, תיכף ומיד ממש!

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

משפחת גאנץ **משפחת שטרנברג**

כ"א אלול תשפ"ו
ברוקלין, נ.י.

התשורה שחולקה בחתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שנתקבלה בידי סבא רבה של הכלה הרה"ח שניאור זלמן גוראריי'

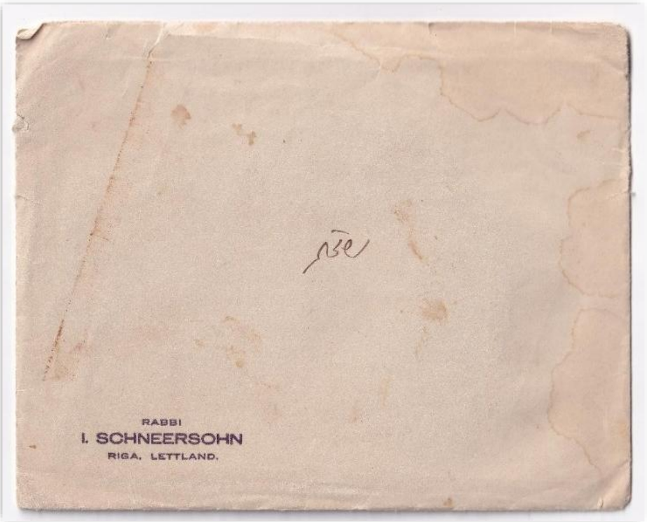

בכתי"ק אדמו"ר מהוריי"ץ: **שז"ג**

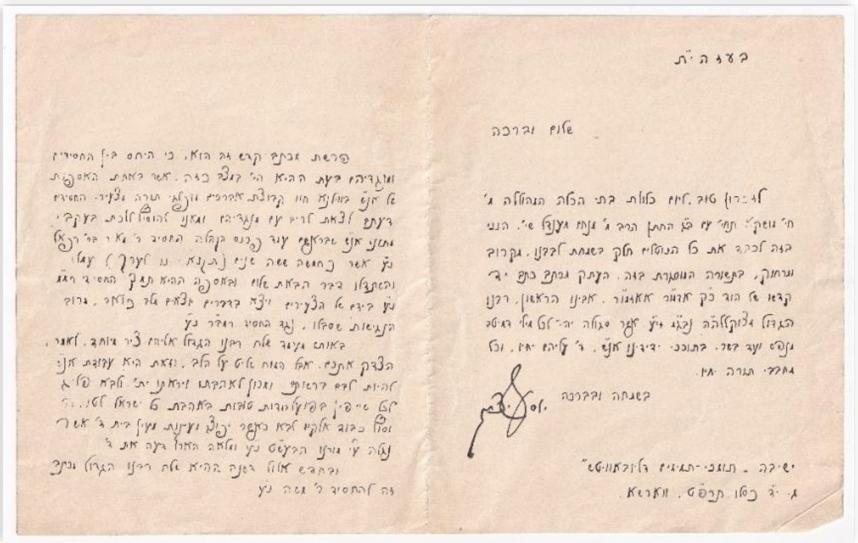

ב"ה

שלום וברכה

לזכרון טוב, ליום כלולת בתי הכלה המהוללה מ'
חי' מושקא תחי' עם בן החתן הרב ר' מנחם מענדל שי'. הנני
בזה לכבד את כל המשתתפים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב
ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה. העתק מכתב בכתב יד
קדשו של הוד כ"ק אדמו"ר אאמו"ר. אבינו הראשון, רבנו
הגדול זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אשר סגולה יהי' לכל אלו דאיתא
בנפשם יעד דבר. בתוככי ידידינו אנ"ש. ה' עליהם יחיו. וכל
מחזיקי תורה יחיו.

בשמחה וברכה
יוסף יצחק

ישיבה - תומכי-תמימים דליובאוויטש
ג' י"ד כסלו תרפ"ט. ווארשא.

[illegible]

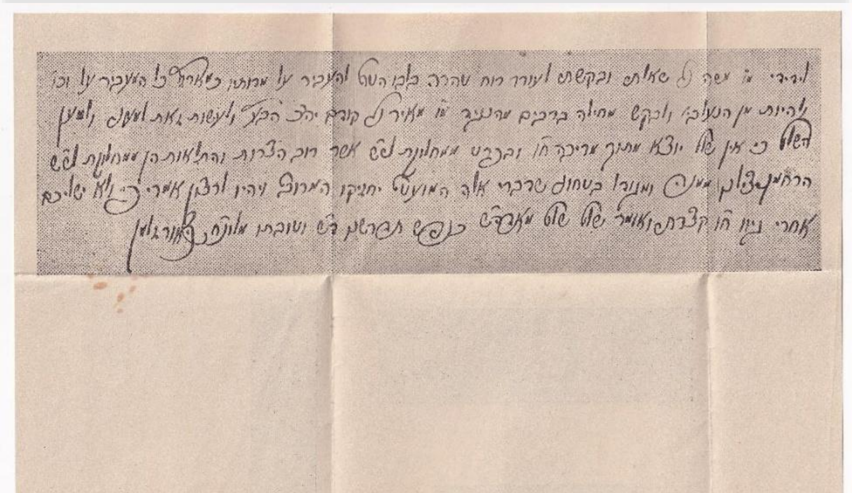

ידידי נ"י אשר לו שאלתי ובקשתי לעורר רוח טהרה בלבו הטה' להעביר על מדותיו כמארז"ל כל המעביר על [illegible]
ולהיות מן הנעלבין ולבקש מחילה ברבים [illegible] [illegible] קורת רוח [illegible] ולעשות זאת [illegible]
השלום כי אין שלום יוצא מתוך מריבה [illegible] והרבה מחלוקות לש"ש אשר רוב הצרות והתלאות הן מחלוקות לש"ש
הרחמן [illegible] אמן ואנו בטוחים שדברי אלה המועטים יחזיקו המרובים [illegible]
אחרי [illegible] כנפש [illegible]

המכתב הזה והנכתב (בלה"ק) מעבר לדף, הוא תמונת הדרת קדש. גוף כתב יד קדשו של הוד כ"ק אאזמו"ר. ארמו"ר אבינו הראשון, רבינו הגדול וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

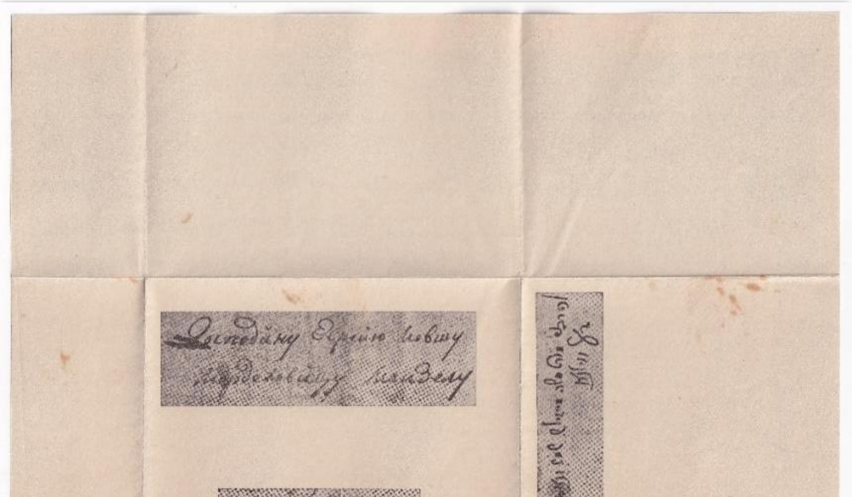

שער כ״א אלול (יום חנוכת הבית של בית רבנו שבבבל – 770)

בס״ד.

פתח דבר

לקראת יום השלישי שהוכפל בו כי טוב פ׳ נצבים-וילך, כ״א אלול הבעל״ט, יום מלאות יובל שנים לחנוכת בית הכנסת ובית המדרש המרכזי דליובאַוויטש שבליובאַוויטש („770״) בשנת ה׳ש״ת –

הננו מוציאים לאור את המאמר ד״ה על שלשה דברים העולם עומד כו׳, שאמר כ״ק אדמו״ר שליט״א בהתוועדות דש״ק פ׳ קדושים, מבה״ח אייר ה׳תשי״ד, והוא ביאור על ד״ה זה שאמר כ״ק אדמו״ר מוהריי״צ נ״ע בחנוכת בית הכנסת הנ״ל.

מערכת „אוצר החסידים״

אור ליום ג׳ שהוכפל בו כי טוב פ׳ נצבים וילך, כ״א אלול. הבעל״ט, שנת ה׳תש״נ (הי׳ תהא שנת ניסים),
מאתיים שנה להולדת כ״ק אדמו״ר הצמח צדק,
ארבעים שנה לנשיאות כ״ק אדמו״ר שליט״א,
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ קדושים, מבה"ח אייר ה'תשי"ד

על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים[1], ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה[2] פירוש רבינו הזקן, על שלשה דברים העולם עומד – על[3] שלשה דברים ההעלם עומד. ומבאר בהמאמר הקשר דפירוש אדמו"ר הזקן (ההעלם עומד) עם פירוש הפשוט (העולם עומד), כי ענין העולם הוא העלם[4]. ומוסיף בהמאמר, דההעלם שבעולם הוא לפי שבריאת העולם הוא ע"י העלם האור. וכדאיתא בע"ח[5], דכשהי' אור א"ס ממלא כל המציאות, לא הי' מקום לעמידת העולם, ובכדי שיהי' מקום לעולמות הוצרך להיות סילוק האור. ויש לומר, דבהוספה זו מודגש יותר ענין ההעלם דעולם. שההעלם שבו הוא לא כמו דבר נוסף עליו, אלא שבריאת העולם הוא ע"י העלם האור. ויתירה מזו, שמצד ענין הגילוי לא הי' אפילו מקום לעולמות (ולא רק שלא היו מתהוים בפועל).

וממשיך בהמאמר[6], דכוונת ההעלם הוא בשביל הגילוי. וע"י הסרת ההעלם, מתגלה אור הפנימי שצפון בההעלם. וזהו על שלשה דברים העולם עומד, שע"י העבודה בתורה עבודה וגמ"ח, מסירים את ההעלם ומתגלה אור הפנימי. ויש לומר, דמ"ש בהמאמר שכוונת ההעלם הוא בשביל הגילוי, הוא בכדי לבאר המשנה על שלשה דברים העולם עומד. דהגם שע"י תורה עבודה וגמ"ח נמשך גילוי אלקות, מ"מ אומר על שלשה דברים העולם עומד (ההעלם עומד), כי כוונת ההעלם הוא בשביל הגילוי, דהכוונה של כל דבר הוא ענינו הפנימי. ולכן אומר על שלשה דברים העולם (ההעלם) עומד, כי ענינו הפנימי דעולם (העלם) הוא זה שנמשך בו גילוי אלקות.

ועפ"ז יש לבאר מ"ש על שלשה דברים העולם עומד, דמזה משמע, שבכדי שתהי' עמידת העולם (גילוי אלקות בעולם), נוגע לא רק כללות הענין דתומ"צ, אלא הענין דשלשה דברים, כי ענין עמידת העולם הוא, שהגילוי אלקות שנמשך בעולם ע"י תומ"צ יהי' בו לא כמו דבר נוסף, אלא שיתגלה בו שהכוונה וענינו הפנימי דהעולם (העלם) עצמו הוא שיהי' בו גילוי אלקות, וענין זה שבתומ"צ הוא ע"י התחלקותם בג' דברים (ג' סוגים)[7], תורה עבודה וגמ"ח.

---

1) אבות פ"א מ"ב.

2) דשנת ה'ש"ת – נדפס בסה"מ ה'ש"ת ע' 160 ואילך.

3) כ"ה הלשון בד"ה זה שם (שמעתיק בהפירוש גם „על שלשה דברים"). וראה לקמן הערה 7.

4) ראה גם לקו"ת שלח לז, ד. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' א'נט. וראה לקו"ש חל"ד ע' 112 הערה 63. ושנ"ג.

5) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

6) סעיף ב (סה"מ ה'ש"ת שם ע' 161). וראה שם בסוף המאמר (ס"ע 162).

7) ועפ"ז יש לבאר מ"ש בהפירוש „על שלשה דברים העולם עומד" (שמעתיק בהפירוש גם „על שלשה דברים") – כי זהו הביאור ד„ההעלם עומד".

ב) **ויובן** זה בהקדים מה שנתבאר לעיל (בהמאמר הקודם[8]) בביאור מאמר רז"ל[9] אור א"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, דמעלה ומטה הם (בדרך כלל) אצילות ובי"ע, ופירוש אוא"ס למעלה כו' ולמטה כו' הוא, שהעילוי והשלימות דאוא"ס הוא בשני ענינים. בענין ההמשכה והירידה למטה להוות ולהחיות את הנבראים דבי"ע, ובזה גופא - למטה מטה עד אין תכלית, שהוא נמשך להחיות הנבראים שבעולם הזה הגשמי שאין תחתון למטה ממנו[10], ועד שהוא נמשך להחיות גם את הקליפות, ובענין הרוממות, שגם עולמות העליונים, אצילות ולמעלה מאצילות, למעלה מעלה, התהוותם הוא מהארה בלבד, שבאין ערוך לגבי' ית'. דשני ענינים אלה הם (בדרך כלל) באור הממלא ואור הסובב. דבאור הממלא הוא ענין הירידה וההמשכה למטה להחיות את הנבראים לפי ערכם, ובאור הסובב הוא ענין ההפלאה והרוממות, שכל העולמות (וגם האור שמתלבש בהם) הם באין ערוך וכלא חשיב לגבי' ית'. ומשני ענינים אלה שבאור א"ס נעשה שני הענינים דמעלה ומטה בעולמות. דענין מעלה ומטה הוא בכל העולמות. דהמציאות שבעולמות (גם המציאות שבאצילות ולמעלה מאצילות) הוא המטה שבהם, וענין הרצוא, יציאה ממציאות (שישנו בכל העולמות, גם בבי"ע) הוא המעלה שבהם[11]. ושני ענינים אלה שבעולמות הם משני ענינים הנ"ל שבאור א"ס. דמאור הממלא שהוא בתנועה דירידה והמשכה למטה, נעשה המטה (המציאות) שבעולמות, והמעלה שבעולמות (הרצוא שבהם שרוצים לצאת ממציאותם) הוא מגילוי הרוממות דאוא"ס (סובב).

ג) **והנה** ידוע[12], דזה שהבריאה היא בשביל האדם[13], הכוונה בזה היא לא רק לבריאת העולמות (כולל גם עולם האצילות ועולמות הא"ס שלמעלה מאצילות), אלא לכל הגילויים, גם גילויים הכי נעלים. ועפ"ז יש לומר, שהכוונה בשני ענינים הנ"ל שבאוא"ס. ענין הירידה וההמשכה למטה דאור הממלא וענין ההעלאה והרוממות דאור הסובב, כולל גם השרש דשני ענינים אלה כמו שהם באוא"ס שלפני הצמצום [האור דעלות הרצון שהוא השרש דאור הממלא והאור שקודם עלות הרצון שהוא השרש דאור הסובב[14]], היא, בכדי שיהיו (דוגמת) שני ענינים אלה בעבודת האדם. דבכללות הם שני הקוין דתורה ותפלה[15]. דתפלה היא העלאה מלמטה למעלה, דע"י ההתבוננות דתפלה

---

8) ד"ה ונחה עליו גו' דאחש"פ — נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רצא ואילך.

9) ראה תקו"ז סוף תיקון נז (וראה שם תיקון יט — מ, ב). ז"ח יתרו לד, סע"ג.

10) תניא רפל"ו.

11) ראה ד"ה ונחה הנ"ל ס"ז (סה"מ שם ע' רצו), דזהו כפל הלשון למעלה מעלה כו' ולמטה מטה כו', כי המעלה ומטה שבעולמות הוא בשתים (א) שאצילות הוא מעלה ובי"ע הוא מטה, (ב) הרצוא (מעלה) שגם בבי"ע והמציאות (מטה) שגם באצילות.

12) ראה סה"מ מלוקט ח"ג ס"ע רנז ואילך.

13) ראה סנהדרין לח, א. חדא"ג מהרש"א לר"ה כז, א.

14) ראה ד"ה ונחה הנ"ל ס"ח (סה"מ שם ע' רצו). וש"נ.

15) בהבא להלן בענין תורה ותפלה — ובהשייכות דתורה ותפלה לשני הענינים דלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית — ראה גם אוה"ת ענינים ע' קכ ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' רפג. תרכ"ז ע' תנב. תרנ"ח ע' עג.

הוא יוצא ממציאותו ועד שבא להתפשטות הגשמיות[16]. ותורה היא המשכה מלמעלה למטה. דענין עסק התורה הוא (לא שהאדם מבטל את שכלו, אלא אדרבא), שהתורה נמשכת ומתלבשת בשכלו של האדם, המשכה מלמעלה למטה. ויתירה מזו, דההמשכה דתורה (שהיא נמשכת בשכלו של האדם) היא גם כשהאדם נמצא במצב דהיפך הטהרה[17], ע״ד הענין דאוא״ס למטה מטה עד אין תכלית, שהוא נמשך להחיות לא רק הנבראים שבעוה״ז הגשמי אלא גם את הקליפות. וכמו שבהענין דלמטה מטה עד אין תכלית, גם כשהוא נמשך למטה להחיות את הנבראים ואפילו את הקליפות, אין האור משתנה עי״ז[18], עד״ז הוא בההמשכה דתורה, שגם כמו שנמשכת בשכלו של האדם, ואפילו כשהאדם הוא במצב דהיפך הטהרה, היא דבר ה׳[19].

ד) **והנה** כמו שהענין דלמעלה עד אין קץ הוא גם בעולמות התחתונים, כמו שנתבאר לעיל (סעיף ב) שגם בהנבראים דבי״ע ואפילו בהנבראים שבעוה״ז מאיר בהם הרוממות דאוא״ס, שכל העולמות הם באין ערוך וכלא חשיב לגבי׳ ית׳, ועי״ז נעשה בהם רצוא לאלקות, שרוצים לצאת ממציאותם, עד״ז הוא גם בההעלאה דתפלה (שהיא דוגמת הענין דלמעלה עד אין קץ), דגם כשהאדם הוא למטה מטה עד אין תכלית, הנה ע״י התפלה הוא מתעלה (היינו שהוא ברצוא ותשוקה לעלות) למעלה מעלה עד אין קץ. וכמ״ש[20] סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ואיתא בזהר[21] סולם דא צלותא, דגם כשהאדם הוא בדרגא הכי תחתונה (ארצה[22]), ע״י הסולם דתפלה הוא מגיע ועולה השמימה. אלא, שלהיותו בשפל המצב, בכדי שיתעורר ברצוא ותשוקה לעלות למעלה, צריך הוא להתבונן (לא רק בהענינים דגדולת ה׳ המבוארים בתפלה, אלא גם) בענין זה שהוא בשפל המצב. הן בנוגע למחשבה דיבור ומעשה, שלפעמים הוא נכשל (ער פאלט דורך) אפילו במעשה בפועל ומכ״ש בדיבור ועאכו״כ במחשבה, והן בנוגע לשכלו ומדותיו. דהגם שעיקר עבודת האדם הוא סור מרע ועשה טוב בפועל ממש במחשבה דיבור ומעשה, הרי ענין זה (שהעיקר הוא הפועל ממש) הוא בנוגע להכוונה דלמעלה, אבל בנוגע למצב האדם[23], כיון שהשכל והמדות הם מיוחדים עם הנפש, והמחשבה

---

16) ראה שו״ע אדה״ז או״ח הל׳ תפלה סצ״ח ס״א. הל׳ ת״ת לאדה״ז פ״ד ס״ה.

17) להעיר מלקו״ת תבוא מג, סע״ב ואילך דיש חילוק בזה בין תורה לתפלה.

18) סה״מ ה׳תש״י ע׳ 135. וראה סה״מ מלוקט ח״ג ס״ע רלב ואילך, ובהנסמן שם, שגם אור הממלא שמלובש בהנבראים, אינו נתפס בהם.

19) להעיר, דזה שאין דברי תורה מקבלין טומאה למדין מהכתוב (ירמי׳ כג, כט) הלא כה דברי כאש (ברכות כב, א). ויש לומר הפירוש ב„דברי כאש", דכיון שהוא „דברי" (דהקב״ה), לכן הוא „כאש" שאינו מקבל טומאה.

20) ויצא כח, יב.

21) ח״א רסו, ריש ע״ב. ח״ג שו, ריש ע״ב. וראה גם תקו״ז תיקון מה (פג, א).

22) „ארצה" (בתוס׳ ה׳) היא מדריגה הכי תחתונה שבארץ (סה״מ קונטרסים ח״ב שיט, א. ובכ״מ).

23) וע״ד המבואר בתניא פל״ז (מט, סע״א ואילך) החילוק בין תורה למצוות, דתכלית בריאת האדם (לעשות לו ית׳ דירה בתחתונים) הוא ע״י המצוות, אבל בנוגע לנפש האדם, ע״י לימוד התורה ממשיך אור נעלה יותר.

דיבור ומעשה הם רק לבושים (כמשנ״ת בארוכה במאמר הקודם[24]), ציור השכל והמדות שלו (אם הם בקדושה או להיפך) נוגע יותר מהמחשבה דיבור ומעשה שלו. ומכ״ש כשמתבונן בנוגע לעצם נפשו, שגם כשהמחשבה דיבור ומעשה וגם המדות והשכל הם בקדושה אפשר שעצם נפשו היא בעמקי הקליפות, וכידוע[25] בענין מה שאמר ריב״ז[26] איני יודע באיזו דרך מוליכין אותי, הנה ע״י שמתבונן בכל זה ומרגיש שהוא בשפל המצב, הוא מתעורר ברצוא לצאת ממציאותו ולעלות למעלה.

ה) **והנה** נתבאר לעיל (במאמר הקודם[27]) דשני הענינים שבאוא״ס (למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית) בשרשם הראשון (בהאור כמו שכלול בהעצמות, שהו״ע היכולת) הוא זה שביכלתו להאור וביכלתו שלא להאיר. וכיון שבבחינת היכולת שניהם (היכולת להאיר והיכולת שלא להאיר) הם ענין אחד, לכן; גם כשהם נמשכים בגילוי ועי״ז הם נעשים שני ענינים, למעלה מעלה ולמטה מטה, הם כלולים זה מזה. ועד״ז הוא בתורה ותפלה, שהם כלולים זה מזה. דגם בתורה שהיא המשכה מלמעלה למטה יש בה ענין ההעלאה מלמטה למעלה, וכמו״כ הוא בתפלה, שהיא העלאה מלמטה למעלה, שיש בה גם הענין ההמשכה מלמעלה למטה.

ויובן זה ע״פ מה שאמרו רז״ל[28] ג׳ שעות ראשונות הקב״ה יושב ועוסק בתורה, וידוע הדיוק בזה[29], הרי כל הקורא ושונה הקב״ה קורא ושונה כנגדו[30], וכיון שישראל עוסקים בתורה במשך כל היום (זה לומד בשעה זו וזה לומד בשעה זו), הרי גם הקב״ה עוסק בתורה במשך כל היום, ואעפ״כ אמרו שבג׳ שעות ראשונות (דוקא) הקב״ה יושב ועוסק בתורה. ונקודת הביאור בזה[31], דזה שכל הקורא ושונה הקב״ה קורא ושונה כנגדו היא המשכה מלמעלה שע״י אתערותא דלתתא (עסק התורה דהאדם), ולכן, ההמשכה היא לפי ערך האתערותא דלתתא. דזהו שאמרו כל הקורא ושונה הקב״ה קורא ושונה כנגדו, דזה שהקב״ה קורא ושונה הוא כנגדו, לפי הלימוד דהאדם. וזה שבג׳ שעות ראשונות הקב״ה יושב ועוסק בתורה היא המשכה מלמעלה מצד עצמה, ממקום שאין אתעדל״ת מגעת לשם. והמשכה זו היא נתינת כח לאדם שיוכל לעסוק בתורה ושע״י עסק התורה שלו יהי׳ הקב״ה קורא ושונה כנגדו. וזהו יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי[32],

---

24) ד״ה הנ״ל שבהערה 8 דלעיל ס״ב־ג (סה״מ מלוקט שם ע׳ רצב ואילך).

25) לקו״ת ויקרא (הוספות) נ, סע״ד. ד״ה אשרנו תרצ״ו (סה״מ תרצ״ו ע׳ 50 ואילך), ובהנסמן שם (ע׳ 49) הערה 1. ועוד.

26) ברכות כח, ב.

27) ס״ט ויו״ד (סה״מ שם ע׳ רצו ואילך).

28) ע״ז ג, ב.

29) סה״מ תרכ״ו ע׳ רעט. תרכ״ז ע׳ תלו. תרנ״ח ע׳ סח.

30) תדא״ר רפי״ח. יל״ש איכה רמז תתרלד.

31) אוה״ת שבהערה 15 ע׳ קכא ואילך. סה״מ תרכ״ו ס״ע רפג. תרכ״ז ע׳ תכט ואילך. תרנ״ח ע׳ עג ואילך.

32) האזינו לב, ב.

דהחילוק בין טל ומטר הוא, דירידת מטר תלוי' בעבודת האדם (כמ"ש[33] והי' אם שמוע גו' (ואז דוקא[34]) ונתתי מטר ארצכם גו'), וטל אינו תלוי בעבודת האדם (כמארז"ל[35] טל לא מיעצר), דכמו"כ הוא ברוחניות, דמטר היא ההמשכה שע"י אתעדל"ת וטל היא ההמשכה מלמעלה מצד עצמה. והטעם שהתורה נמשלה לטל ולמטר הוא, כי בתורה שני הענינים[36]. הדרגא דתורה שנמשכת ע"י עסק התורה דהאדם — יערוף כמטר לקחי, והדרגא דתורה שהמשכתה היא מלמעלה (בדרך אתעדל"ע מצד עצמה) — תזל כטל אמרתי. וזוהי השייכות דהקב"ה יושב ועוסק בתורה לג' שעות ראשונות כי שורש הגשם (מטר) הוא בז' תחתונות דעתיק [כידוע בענין שבעתים כאור שבעת הימים[37], דשבעתים הוא ארבעים ותשע, ושבעתים כאור שבעת הימים, מ"ט פעמים ז', בגימטריא גשם[38]. דמזה מובן, שגשם שייך לשבעת הימים שהם ז' תחתונות דעתיק], ושורש הטל הוא בג' ראשונות דעתיק. וזוהי השייכות דהקב"ה יושב ועוסק בתורה (טל דתורה) לג' שעות ראשונות, כי ג' [שעות] ראשונות הם ג' ראשונות דעתיק.

ו) **והנה** כמו שטל (כפשוטו) יורד ונמשך למטה, כמו"כ הוא גם בטל תורה, שהוא נמשך ומתגלה למטה בתורה שהאדם לומד. דנוסף על זה דזה שהקב"ה יושב ועוסק בתורה (בחינת טל תורה) הוא נתינת כח לאדם שיוכל לעסוק בתורה ושע"י עסק התורה שלו יהי' הקב"ה קורא ושונה כנגדו, הנה גם הענין דטל תורה עצמו נמשך ומתגלה למטה בהתורה שהאדם לומד. דבהמשכת התורה דלמעלה בהתורה שהאדם לומד, שני ענינים. התורה כמו שהיא בז"ת דעתיק, מטר דתורה. והמשכת בחינה זו היא ע"י עסק התורה דהאדם, דכיון שז"ת דעתיק מתלבשים באריך שורש ההשתלשלות, לכן עסק התורה דהאדם הוא אתעדל"ת שמעורר וממשיך בחינה זו. והתורה כמו שהיא בג"ר דעתיק, טל תורה. והמשכת בחינה זו היא מלמעלה, ועסק התורה דהאדם הוא רק כמו כלי שבו נמשך ומתגלה הטל דתורה. ויש לומר, דזה שלימוד התורה דהאדם הוא כלי לטל תורה הוא בעיקר בהלימוד דפנימיות התורה. דכיון שפנימיות התורה (גם כמו שנמשכה למטה) היא אילנא דחיי שלמעלה מענין הבירורים[39], לכן היא כמו כלי לעצם התורה שלמעלה משייכות להשתלשלות (ג"ר דעתיק שאינם מתלבשים באריך), טל תורה.

---

33) עקב יא, יג־יד.

34) וכמו שממשיך בכתוב (שם, טו־טז) וסרתם ועבדתם גו' (ואז) ולא יהי' מטר.

35) תענית ג, א.

36) בהבא להלן ראה סה"מ תרכ"ז ע' תכט ואילך. המשך וככה תרל"ז פס"ז. סה"מ תר"ס ע' צח ואילך. ע"ד שני הענינים דטל ומטר שבתורה — ראה גם לקו"ת האזינו עה, סע"ד ואילך. אלא שבלקו"ת שם, דטל שבתורה הוא שהקב"ה קורא ושונה כנגדו.

37) ישעי' ל, כו.

38) ראה פרש"י ד"ה יהי' שבעתים — פסחים סח, א.

39) אגה"ק סכ"ו.

ועפ"ז יש לבאר הקשר דשתי הגירסאות במארז"ל[40] כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, שהגירסא בגמרא היא אור תורה והגירסא בילקוט[41] היא טל תורה, דיש לומר, שאור תורה הוא פנימיות התורה, ולימוד פנימיות התורה הוא כלי לטל תורה[42].

ז) **ועד"ז** הוא בתפלה, דהגם שבכללות היא העלאה מלמטה למעלה, יש בה גם ענין ההמשכה מלמעלה למטה. והענין הוא[43], דהתחלת תפלת שמו"ע [שהיא עיקר התפלה] הוא בפסוק[44] אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, דאמירת פסוק זה הוא (לא רק הקדמה לתפלה, אלא) התחלת התפלה עצמה, כדאיתא בגמרא[45] שהוא כתפלה אריכתא. והנה בתרגום עה"פ אד' שפתי תפתח פירש, ספותי פתח באורייתא. היינו, דהבקשה שבפסוק זה שבתחלת התפלה היא, שהתפלה (ופי יגיד תהלתך) תהי' כמו תורה (אד' שפתי תפתח באורייתא). דכמו שבתורה, התורה שהאדם לומד הוא דבר ה', דברי אשר שמתי בפיך[46], והאדם הוא כעונה אחר הקורא[47], כמו"כ גם התפלה תהי' באופן דופי יגיד תהלתך, שתפלת האדם תהי' (לא התפלה שלו, אלא) רק שעל ידה תומשך (יגיד מלשון המשכה) תהלתך, תפלתו של הקב"ה.

וביאור הענין בפרטיות יותר, יובן ע"פ מה דאיתא בגמרא[48] שכששמע רבי מאלי' הנביא שר' חייא ובניו הם דוגמת האבות, העמיד אותם רבי לפני התיבה, אמר משיב הרוח ונשיב זיקא, מוריד הגשם ואתא מיטרא, כי מטי למימר מחי' המתים רגש עלמא. וכתב האלשי"ך[49] שהבקשה אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך שבהתחלת תפלת שמו"ע היא, שתפלתינו תהי' כמו תפלת ר"ח ובניו. ואינו מובן, איך שייך לומר שתפלתינו תהי' כתפלת ר"ח ובניו [ובפרט ע"פ מה דאיתא בגמרא שם שר"ח ובניו היו כמו האבות]. גם צריך להבין, דר"ח ובניו היו מתפללים בכל יום, ואעפ"כ ההמשכה שע"י תפלת ר"ח ובניו (נשיב זיקא, אתא מיטרא, רגש עלמא) היתה דוקא כשהעמיד אותם רבי לפני התיבה. דע"י שהתפללו לפני התיבה והיו שלוחי ציבור, הי' בתפלתם כח הציבור, דבתפלת רבים (תפלת ציבור) כתיב[50] הן א-ל כביר ולא ימאס. והגם שתפלת ציבור ישנה

40) כתובות קיא, ב.

41) שמעוני ישעי' רמז תלא.

42) ובסה"מ תר"ס ע' קד, שאור תורה וטל תורה הם רזין ורזין דרזין.

43) בהבא להלן ראה אוה"ת שם ע' קכב. סה"מ תרכ"ו ע' רפד ואילך. תרכ"ז ע' תלא ואילך. תמב ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' עד ואילך.

44) תהלים נא, יז.

45) ברכות ד, ב.

46) ישעי' נט, כא.

47) ראה תו"א יתרו, סו, סע"ג ואילך. ד"ה בחודש השלישי ה'תשכ"ט ס"ב (לעיל ע' רנט), ובהנסמן שם הערה 11.

48) ב"מ פה, ב.

49) לתהלים עה"פ אד' שפתי תפתח.

50) איוב לו, ה. וראה ברכות ח, א.

בכל יום, וזה שע״י תפלה זו דוקא נשיב זיקא וכו׳ הוא מפני מעלת ר״ח ובניו שהיו דוגמת האבות, מ״מ, גם בתפלת ר״ח ובניו בכדי שיהי׳ נשיב זיקא וכו׳ הוא דוקא כשהיו שלוחי ציבור.

ולכאורה הי׳ אפשר לבאר זה ע״פ הידוע[51], דמזה שבכל בקשה שבשמו״ע חותמין ברוך אתה ה׳, מוכח, שגם בתפלת יחיד אין שום ספק כלל שהקב״ה ממלא את בקשתו. אלא שבתפלת יחיד אפשר להיות שההשפעה תומשך לו למעלה, או שתומשך (גם למטה, אבל רק) ברוחניות[52], והמעלה דתפלת ציבור (שהיא רצוי׳ ומקובלת לעולם[53]) היא, שההשפעה נמשכת גם למטה בגשמיות. והנה בתפלת ציבור, יש כמה חילוקי דרגות, וכל שהבקשה היא גדולה יותר, ובפרט כשהציבור המתפללים אינם כלים ראויים לזה, צריך לתפלה גדולה יותר, וגם שהשליח ציבור יהי׳ זקן (או המופלג שבציבור) בכדי שתהי׳ תפלתו נשמעת[54]. ועפ״ז הי׳ אפשר לבאר לכאורה בנוגע לר״ח ובניו, דזה שע״י תפלתם כשהיו שלוחי ציבור נשיב זיקא ואתא מיטרא (בגשמיות) הוא (בעיקר) מצד המעלה דתפלת רבים, אלא שגם בתפלת ציבור (ובפרט בבקשה גדולה שאין הציבור ראוי לזה), צריך שהשליח ציבור יהי׳ מי שתפלתו נשמעת. אבל ביאור זה אינו מספיק, דמזה שאמרו שר״ח ובניו היו דוגמת האבות, משמע, דזה שע״י תפלתם נשיב זיקא ואתא מיטרא הוא מפני גודל העילוי שלהם (שתפלתם נשמעת כתפלת האבות), ואעפ״כ, זה שנשיב זיקא וכו׳ הי׳ דוקא כשהיו שלוחי ציבור. והענין הוא, דזה שההמשכה שע״י תפלה היא בגשמיות [ועד שע״י ההמשכה נעשה שינוי בהנבראים, לרפאות החולים ולברך השנים, ודלא כההמשכה שע״י תורה ומצוות שהיא (בעיקר) למעלה[55]] הוא כשההמשכה בגשמיות היא משאלות צרכיו דהמתפלל [אלא שגם אז ישנם כו״כ חילוקי דרגות. דנוסף להחילוק שבין תפלת יחיד ותפלת רבים, יש חילוק גם בדרגת האדם המתפלל (היחיד, או השליח ציבור), דיש מי שתפלתו נשמעת יותר]. וכיון שההמשכות דמשיב הרוח וכו׳ לא היו משאלות צרכיהם דר״ח ובניו, לכן, ע״י תפלתם (שהתפללו בפני עצמם) המשיכו ענינים אלה ברוחניות (בדוגמת ההמשכה שע״י תומ״צ), וכשהעמיד אותם רבי לפני התיבה ונעשו שלוחי ציבור דכלל ישראל, ע״ז נכללו ענינים אלה במשאלות צרכיהם [נוסף שע״י שהתפללו בתור שלוחי ציבור דכלל ישראל ניתוסף בתפלתם גם המעלה דכח הרבים], ולכן, ע״י תפלתם אז נמשכו הענינים גם בגשמיות.

ועוד ענין בזה, דזה שע״י תפלתם של ר״ח ובניו [גם כשהיו שלוחי ציבור והענינים דמשיב הרוח וכו׳ נעשו משאלות צרכיהם] נשיב זיקא וכו׳ הוא לפי שרבי שהי׳

---

51) אוה״ת שם ע׳ קכב. וראה גם אגה״ת פי״א (ק, א). וראה הערה הבאה.

52) ויש לומר, דמ״ש באגה״ת שם שאין שום ספק כלל הוא, כי כל הענין דסליחת עוונות (שבזה מדובר באגה״ת שם) הוא ברוחניות.

53) לשון אדה״ז בשו״ע או״ח הל׳ ברכות השחר ר״ס נב.

54) ראה שו״ע אדה״ז שם סנ״ג ס״ט. וש״נ.

55) תניא קו״א ד״ה להבין מ״ש בפע״ח (קנה, א).

שר התורה[56] העמיד אותם לפני התיבה, ועי"ז הי' בתפלתם גם ענין התורה. והענין הוא, דבההמשכה שע"י תפלה שהיא עבודת התחתון, נוגע מצב התחתון, ובכדי שיומשך השפע להתחתון הוא דוקא כשהוא (קצת) כלי לההמשכה[57]. וההמשכה שע"י תורה, כיון שהיא מלמעלה, היא נמשכת למטה מטה, גם כשהמטה אינו כלי (כלל) לההמשכה[58]. ולכן, זה שע"י תפלת ר"ח ובניו היתה ההמשכה בעולם (אף שהעולם אז לא הי' כלי לזה) הוא עי"ז שבתפלתם הי' (גם) ענין התורה (ע"י שרבי העמיד אותם לפני התיבה). וזה שההמשכה היתה דוקא ע"י תפלתם של ר"ח ובניו (ולא ע"י רבי), הוא, כי בכדי שיהי' שינוי בהגשמי הוא ע"י המשכת אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות, דהמשכת אור זה הוא דוקא ע"י העלאת מ"ן דתפלה[55]. ובענין זה, היו ר"ח ובניו גדולים מרבי. כי המעלה דתפלה, שהיא העלאת מ"ן להמשיך אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות, הוא הביטול שבתפלה, שהאדם המתפלל הוא כעבד בפני רבו[59], ור"ח ובניו היו דוגמת האבות, שהיו מרכבה לאלקות[60], דמרכבה הוא ביטול בתכלית. ולכן, תפלתם של ר"ח ובניו היתה העלאת מ"ן להמשיך אור נעלה ביותר, שע"י המשכה זו נעשה שינוי בהנבראים, עד להשינוי דתחיית המתים. אלא שבכדי שתהי' ההמשכה בעולם (אף שהעולם אינו כלי לזה) הוא ע"י שבתפלתם הי' (גם) ענין התורה, המשכה מלמעלה.

וזהו שהבקשה בפסוק אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך היא שתפלתינו תהי' כמו תפלת ר"ח ובניו, דבהמעלה שבתפלת ר"ח ובניו, שני ענינים. המעלה דהתפלה (שלהם) עצמה, שהעלאת מ"ן דהתפלה שלהם היא נעלית הרבה יותר מהעלאת מ"ן דתפלה סתם, ושבתפלתם הי' גם ענין התורה. ובהבקשה שבפסוק הנ"ל, שני הענינים. דהבקשה ופי יגיד תהלתך היא שהתפלה שלו תהי' כעונה אחר הקורא אחר תפלתו דהקב"ה ותפלתו דהקב"ה לא גרעא[61] מתפלת ר"ח ובניו. והבקשה אד' שפתי תפתח באורייתא היא שבתפלתו תהי' גם המעלה דתורה, המשכה מלמעלה למטה.

ח) **והנה** ע"י ההתכללות דתורה ותפלה [שבתורה שהיא המשכה מלמעלה למטה, הענין דאוא"ס למטה עד אין תכלית, יש גם ענין ההעלאה מלמטה למעלה, ובתפלה שהיא העלאה מלמטה למעלה, הענין דאוא"ס למעלה עד אין קץ, יש גם ענין ההמשכה מלמעלה למטה], עי"ז מתגלה דשני הענינים [דלמעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית] בשרשם הם כולא חד. וכנ"ל (סעיף ה) שהטעם לההתכללות דשני הענינים הוא, כי ביכולת העצמות, היכולת להאיר והיכולת שלא להאיר, הם ענין אחד. אלא,

---

56) כ"ה בסה"מ תרכ"ו ע' רפה. תרכ"ז ע' תמג.

57) סה"מ עטר"ת ע' קלו.

58) סה"מ עטר"ת שם. ולהעיר גם מלקו"ת פ' ראה כח, ב.

59) שבת י, א. רמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"ד. טושו"ע (ודאדה"ז) שם סי' סג סעיף ו (ז).

60) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. וראה תניא פכ"ג (כח, ב). רפל"ז. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רטו. וש"נ.

61) כ"ה הלשון בסה"מ תרכ"ו ע' רפה ובסה"מ תרכ"ז ס"ע תמג.

שעכשיו, גילוי השרש דשני הענינים כמו שהם ביכולת העצמות הוא רק בזה שהם כלולים זה מזה, וזוהי הקדמה לזה שלעתיד לבוא יהי׳ החיבור והאיחוד דשני הענינים. כי אז יאיר בהם בגילוי ממש שרשם הראשון כמו שהם ביכולת העצמות, שהיכולת להאיר והיכולת שלא להאיר הם חד ממש.

ט) וזהו על שלשה דברים העולם עומד, על שלשה דברים ההעלם עומד, דע״י שהתומ״צ נתחלקו לג׳ סוגים, דבכללות הם ב׳ קוין דהמשכה והעלאה[62], וגם לאחרי שנתחלקו לב׳ קוין הם כלולים זה מזה, עי״ז מתגלה שענינו הפנימי דהעולם, העלם, הוא, שיהי׳ בו גילוי אלקות. ולכן, הגילוי אלקות שנמשך בעולם ע״י העבודה בג׳ הדברים תורה עבודה וגמ״ח (שכל אחד כלול מכולם) הוא לא כמו דבר נוסף על העולם אלא שזהו ענינו דהעולם עצמו, העולם עומד.

והמשכה זו היא ע״י העבודה בג׳ הדברים עכשיו. אלא שעכשיו הוא בהעלם, ולע״ל יהי׳ זה בגילוי, וכמשנת״ל (במאמר הקודם[63]) שבמשיח יהי׳ החיבור דמעלה ומטה, ועל ידו יומשך זה בכל העולם, שיהי׳ מלאה הארץ דיעה את הוי׳[64], שגם הארץ הגשמיית (דומם, מטה מטה) תהי׳ מלאה דיעה את הוי׳ (מעלה מעלה), בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

---

62) דתורה וגמ״ח שניהם הם המשכה מלמעלה למטה, והחילוק שביניהם הוא באופן ההמשכה (לקו״ת שלח מט, ב. וראה גם לקו״ת אמור לג, סע״א. ובכ״מ).

63) ד״ה הנ״ל שבהערה 8 דלעיל ס״י (סה״מ מלוקט ח״ב ע׳ רצז).

64) ישעי׳ יא, ט.

משיחות ש"פ תבוא, כ"א אלול ה'תשמ"ח

א. מ'האט גערעדט כמה פעמים במשך דעם יאר[1], אז היי־יאר איז אויסגעטיילט פון אנדערע יארן אין דעם ענין השמחה:

דער מספר השנה (ווי ער ווערט אנגערופן לויטן מנהג פון אידן) לבריאת העולם איז תשמ"ח[2], וואס דאס באדייט אז מ'זאל זיין אידיש שמח, תִּשְׂמַח (אליין) און תְּשַׂמַּח (אחרים) — א יאר וואס זיין עבודה מיוחדת איז שמחה אין אלע ענינים, „עבדו את ה' בשמחה"[3].

אנהויבנדיק פון שמחה של תורה ושמחה של מצוה; און וויבאלד אז „אני נבראתי לשמש את קוני"[4], און עס דארף זיין „בכל דרכיך דעהו"[5] וואס דעמולט קומט „כל ימיו עובד את ה' תמיד"[6] — דעריבער דארף ביי א אידן זיין א שטענדיקער צושטאנד פון (עבדו את ה' ב)שמחה, אויך אין די „דרכיך" (דיינע — דברי רשות) מיט וועלכע דעהו ער דינט דעם אויבערשטן, אזוי אז דער גאנצער טאג און אלע פרטים פון דעם טאג טעג־לעכן לעבן פון א אידן זיינען דורכ־גענומען מיט שמחה.

דערפון איז פארשטאנדיק, אז שטייענדיק איצטער באם סוף פון יאר, אין חודש אלול (דער לעצטער חודש אין יאר), ווען מ'דארף מאכן א חשבון הנפש און סך־הכל[7] בנוגע צו דער עבודה במשך דעם פארגאנגענעם יאר[8] — דארף דער חשבון ספעציעל ארייננעמען דעם ענין השמחה, מאכן א חשבון צדק וויפל מ'האט אין דעם אויפגעטאן, און דער עיקר, בהנוגע לפועל, וויפל מ'דארף נאך אויפטאן, און דער עיקר שבעיקר — אז דאס זאל ארויסקומען אין מעשה בפועל, המעשה הוא העיקר[9], צו אויסנוצן די לעצטע טעג פון דעם יאר אויף „אריינכאפן" און משלים (אויך פון לשון שלימות) ומוסיף זיין וואס מערער אין אידישער שמחה.

און דאס ווערט א פאסיקע הכנה צו דעם נייעם יאר, ווען מ'וועט זיכער נאך צוגעבן אין אלע ענינים פון עבודת ה', כולל — שמחה.

---

1) ראה לעיל (ח"א) ע' 43 ואילך; לעיל ע' 626 ואילך. וראה מכתב ח"י אלול — שנה זו. ועוד.

2) בלי מספר האלפים (ה' אלפים). וכן כותבים בכמה שטרות רק מספר המאות וכו' (בלי מספר האלפים). — ולהעיר אשר המשכי ודרושי חסידות נקראים (גם ע"י רבותינו נשיאינו) על שם השנה מתחיל במספר המאות (בלי מספר האלפים), כמו: המשך תרס"ו, המשך תער"ב, ועוד: וכן כמה מאמרים שלא בהמשך, כמו: מאמרי עזר"ת, פרז"ת, וכן בשאר השנים.

3) תהלים ק, ד. וראה בהנסמן במכתב הנ"ל הערה ד"ה שמחה ... של מצוה.

4) משנה ובריית‌א סוף מס' קידושין.

5) משלי ג, ו. וראה מכתב הנ"ל הערה ד"ה בכל דרכיך דעהו.

6) רמב"ם הל' דיעות ספ"ג.

7) סה"מ אידיש ע' 75, 78, 129. ובכ"מ.

8) ובפרט לאחרי ח"י אלול, אשר ידוע (ס' השיחות תש"ג ע' 177, 179) שהחשבון צדק הוא במיוחד בהי"ב ימים אחרונים דחודש אלול (מח"י אלול עד סוף החודש), שכל יום מהי"ב ימים הוא כנגד חודש אחד מהי"ב חדשי השנה, יום לחודש יום לחודש (ח"י אלול — כנגד חודש תשרי, י"ט אלול — כנגד חודש חשון, וכו').

9) אבות פ"א מי"ז.

ובפרט אז אין חודש אלול עצמו שטייט מען שוין נאָך י״ד אלול, בתוך השלשים יום פאַר חג הסוכות זמן שמחתנו, ווען מ׳הויבט אָן דעם „שואלין ודורשין בהלכות החג״[10] — איז מובן, אַז דער שואלין ודורשין שליסט אין זיך איין במיוחד דער ענין השמחה פון חג הסוכות, זמן שמחתנו (נוסף צו דעם וואָס אַלע ימים טובים זיינען „מועדים לשמחה״), ווי גערעדט לעצטן שבת (י״ד אלול) בארוכה. ועל אחת כמה וכמה לאחרי ווי ס׳איז שוין דורך אַ גאַנצע וואָך[11] זינט התחלת הל׳ יום, וואָס בכל יום ויום קומט זיכער צו אַ הוספה אין דער „שאילה ודרישה״ אין שמחה (אַלס הכנה צו זמן שמחתנו).

ב. דערצו איז דאָ אַ שמחה מיוחדת ספּעציעל אין דעם שבת:

אע״פ וואָס יעדער שבת האָט אין זיך שמחה (וביום שמחתכם אלו השב־תות[12]), איז אָבער ידוע דער חילוק פון שבת און יו״ט[13], אַז יו״ט איז עיקר ענינו שמחה (מועדים לשמחה), משא״כ שבת איז עיקר ענינו עונג, און די שמחה (בשבת) איז ניט (אַזוי) בגילוי[14].

עס זיינען אָבער דאָ שבתות אין יאָר ווען די שמחה (וואָס איז דאָ בהעלם) אין שבת קומט אַרויס (מער) בגילוי — אַזוי ווי אין שבת יום טוב.

ומעין זה איז אויך בנוגע צו דעם שבת, וועלכע קומט נאָך דעם „יום טוב״ און „מועד״ פון ח״י אלול[15], און אין דעם שבת ווערט נתעלה די שמחה (פון דעם יו״ט דח״י אלול) ביז אין אַן אופן פון שלימות, „ויכולו״[16] די אַלע ענינים פון דער אָוועקגייענדער וואָך.

נוסף לזה קומט דער שבת אויך נאָך (ובסמיכות ממש) צו די שבעת ימי המשתה פון חתונת כ״ק מו״ח אדמו״ר, וועלכע איז פאַרגעקומען בערב שבת י״ג אלול (תרנ״ז)[17], ובמילא ציען זיך די שבעת ימי המשתה ביז ערב שבת זו (כ״ף אלול) — וואָס אַ חתונה בכלל איז פאַרבונדן מיט שמחה, ביז מיט שלימות ענין השמחה [וכמבואר בארוכה אין דעם המשך שמח תשמח וועלכער זיין פאָטער דער רבי (מהורש״ב) נ״ע האָט געזאָגט אין די שבעת ימי המשתה], עאכו״כ אַ חתונה פון נשיא הדור, וואָס „הנשיא הוא הכל״[18].

ג. לויט דעם באַוואוסטן וואָרט פון

---

10) ראה פסחים ו, א. וש״נ. טושו״ע ואדה״ז או״ח סתכ״ט ס״א.

11) שלימות ההיקף דז׳ ימי השבוע (ראה לקו״ת שה״ש כה, א).

12) ספרי בהעלותך י״ד, י״ד.

13) לקו״ת צו יא, ד. המשך וככה תרל״ז בתחלתו. המשך שמח תשמח תרנ״ז בתחלתו. ובכ״מ.

14) וי״ל דהפירוש הוא לא שאין שמחה ח״ו בשבת (ואדרבא אין עצב בה (משלי י, כב. ירושלמי ברכות פ״ב סוף ה״ז. הובא בתוד״ה מאן דאמר — מו״ק כג, ב)), רק שהשמחה היא כשרגא בטיהרא, כי השמחה נכללת ובטילה בהעונג (ראה לקו״ש ח״ד ע׳ 1091 הערה 31), כי עונג ושמחה קשורים הם, עד שנעשים חד [ובספירות — חכמה (עונג) ובינה (שמחה) הם תרין רעין דלא מתפרשין, „רעים אהובים״ (ראה המשך שמח תשמח הנ״ל בתחלתו ובסופו)], ואדרבה — „השמחה אינו אלא גילוי העונג״ (שמח תשמח שם ס״ע רסד).

15) שיחת ח״י אלול תש״ג (ס׳ השיחות תש״ג ע׳ 140 ואילך. ושם, שאמרו אז „גוט יו״ט״). תש״ה (ס׳ השיחות תש״ה ע׳ 122 ואילך).

16) ראה אוה״ת בראשית כרך א מב, ב ואילך. כרך ג תקח, א ואילך. ועוד.

17) „שלשלת היחס ור״פ מתולדות בית רבנו״ — ב„היום יום״ בתחלת. וראה לעיל ע׳ 6־625.

18) פרש״י חוקת כא, כא.

דעם אַלטן רבי'ן[19], אַז מ'דאַרף לעבן מיט דער צייט, וכידוע אַז די פרשיות בתורה זיינען פאַרבונדן מיט דעם זמן ווען מ'לייענט זיי[20] — איז פאַרשטאַנדיק, אַז אין דער פרשה פון היינטיקע וואָך (סיום שנת תשמ"ח, בתוך השלשים יום קודם החג, און דער שבת לאחרי ח"י אלול ושבעת ימי המשתה פון דער חתונה) איז אונטערשטראָכן דער ענין השמחה[21]:

די מצוה פון ביכורים בריש פרשתנו („והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך גו'"[22]) איז אַ מצוה אין תורה וועלכע איז פאַרבונדן מיט שמחה — „ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך ולביתך גו'"[23].

ואע"פ אַז אַלע מצוות דאַרף מען מקיים זיין בשמחה, „עבדת את ה' אלקיך בשמחה וטוב לבב" — איז אָבער ביי די אַנדערע מצוות בהדגשה דער ענין העבודה בקיום המצוות (נאָר די עבודה גופא דאַרף זיין מתוך שמחה), משא"כ בא מצות ביכורים איז דער ענין פון הבאת ביכורים גופא פאַרבונדן מיט שמחה.

נאָכמער: אויך דער ענין פון שמחה בכל המצוות שטייט אין היינטיקער פרשה[24] — „עבדת את ה"א בשמחה וטוב לבב", וואָס דערפון לערנט מען אָפּ אַז שמחה איז אַן עיקר גדול אין עבודת האדם[25].

ועד"ז שטייט אין דער פרשה (אין דעם שיעור חומש פון ח"י אלול בשנה זו) אויך דער ציווי[26] „ובנית שם מזבח גו' וזבחת גו' ושמחת לפני ה' אלקיך".

ד. תורה איז מלשון הוראה[27], אַ הוראה נצחית בכל הזמנים ובכל המקומות. דערפון איז מובן, אַז פון מצות ביכורים איז דאָ אַן אייביקע אָנווייזונג פאַר אַ אידן, אפילו ווען ער געפינט זיך אין חוץ לארץ און אפילו אין גלות (וואו און ווען ס'איז בכלל ניטאָ דער חיוב פון ביכורים):

„כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך" — בשעת אַ איד גייט אַריין אין דעם לאַנד (אָרט) וואו דער אויבערשטער האָט אים געשיקט (און געגעבן עם אַז דאָס זאָל זיין מקומו), דער אָרט וואו ער דאַרף מאַכן ארץ ישראל [כידוע דער פתגם פון צמח צדק: „מאַך דאָ ארץ ישראל"[28]] — דאַרף צום אַלעם ערשטן[29]

---

19) „היום יום" ב' חשון. ס' השיחות תש"ב ע' 29 ואילך.

20) של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב.

21) ואף שחלק גדול מהפרשה היא התוכחה שמביאה לידי היפך השמחה — הרי ידוע פתגם אדמו"ר האמצעי בנוגע לקריאת התוכחה בפ' תבוא ע"י אביו אדמו"ר הזקן: ווען דער טאַטע לייענט „הערט זיך ניט קיין קללות" („היום יום" י"ז אלול). ועד"ז הוא בכאו"א מישראל, כשקריאתו בתורה חדורה בההרגש דהתקשרותו עם אבינו שבשמים — שאז הוא ענין „דער טאַטע לייענט". ואז נשמע הקריאה בתורה, שעלי' נאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב.

ויתירה מזה: הענינים שבתוכחה הם בפנימיותן ברכות הכי נעלות (ראה אוה"ת פרשתנו עה"פ. וראה מו"ק ט, ב. לקו"ת בחוקותי מח, א).

22) ריש פרשתנו (כו, א).

23) שם, יא.

24) כח, מז.

25) ראה שער המצות להאריז"ל בהקדמתו. של"ה סוף פרשתנו (שפו, א). תניא פכ"ו. לקו"ת תזריע כ, ג. ועוד. וראה המשך שמח תשמח הנ"ל ע' רנג. רנח־רנט.

26) פרשתנו כז, ז.

27) ראה זח"ג נג, ב.

28) אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה.

29) כבספרי „והי' כי תבוא — אין והי' אלא

זיין „ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך", און מ'דאַרף דאָס אָפּגעבן צו דעם אויבערשטן — ד. ה. עס דאַרף לכל לראש (מראשית) זיין די הודאה ושבח לה' אויף דעם וואָס דער אויבערשטער האָט אים געגעבן דעם „לאַנד" און דעם געניסן פון אירע פירות און אַלע טובות וואָס דער אויבערשטער טוט מיט אים.

ווי דער סדר איז ביי אַ אידן בכל יום, אַז מיד כשניעור משנתו, און עס ווערט ביי אים „תבוא אל הארץ" פון־דאָס־ניי, דער אויבערשטער החזרת גיט אים („ה' אלקיך נותן לך") זיין נשמה, אַזוי אַז ער איז אַ נשמה בגוף בארץ הלזו הגשמית — איז די ערשטע זאַך וואָס ער טוט זאָגט ער „מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי כו'", ער גיט אָפּ אַ הודאה צו דעם אויבערשטן אויף דער טובה. און דער שבח והודאה איז „מראשית כל פרי האדמה" (ניט נאָר בראשית היום, נאָר אויך), מן המובחר והטוב והיפה כו'[30] (וואָס דאָס באַווייזט אַז דאָס איז אַ שבח והודאה בשלימות, ווייל דער איד גיט אָפּ צו דעם אויבערשטן פון זיינע בעסטע און שענסטע כחות כו').

און אין דעם אַלעם דאַרף זיין „ושמחת[31] בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך ולביתך", ד. ה. ניט נאָר שמחה פון אַ מצוה פרטית (אָדער אַן ענין פרטי), נאָר אַ שמחה „בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך", אַנהויבנדיק פון דער עצם זאַך, אַז ער האָט זוכה געווען זיין אַ איד, אַ נשמה בגוף, וועלכע איז באַשאַפן געוואָרן לשמש את קונו[32]. וואָרום כמדובר לעיל, די שמחה פון אַ איד דאַרף אַרומנעמען (ניט נאָר זיין לימוד התורה וקיום המצוות, און פרטים פון זיין לעבן, נאָר) זיין גאַנצע מציאות, אַלע זאַכן פון זיין טאָג טעגלעכן לעבן (אויך די דברי רשות), ועאכו"כ — די עצם זאַך וואָס דער אויבערשטער האָט אים באַשאַפן.

מיד". ומש"כ „וירשתה וישבת בה" — אולי י"ל לא תנאי בעצם החיוב, ורק דכיון שביכורים צ"ל „מראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה'", א"א לקיים המצוה בפועל עד לאחרי „וירשתה וישבת בה", כשיש לבעל השדה חלק מבורר בארץ. והנפקותא מזה בנוגע לפועל — בנוגע ל„דושנה של יריחו" שמיד בעת הכיבוש, הי' זה חלק מבורר דבני יתרו (ספרי בהעלותך יו"ד, לב). דלשיטת הספרי ש„וירשתה וישבת בה" הוא רק בכדי שהבכורים יהיו „מראשית פרי האדמה אשר נתת לי" — כשכבשו את יריחו ונתיישבו שם, נתחייבו מיד בביכורים (כמבואר כ"ז בארוכה בלקו"ש תבוא תשמ"ז). ועצ"ע.

ויש להוסיף, שגם לפי הש"ס (קידושין לז, ב) שצ"ל „וירשתה וישבת בה", וכלשון רש"י (ריש פרשתנו) „שלא נתחייבו בבכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה" — אין זה סותר ל„אין והי' אלא מיד", אלא אר"י הוא דרביע עלי' (ע"ד עירובין עח, ב. שבועות כב, ב) כי הכיבוש והחלוקה היתה אפשרית להיות מיד ממש*. ועד"ז שהי' ביריחו (מנעולה של ארץ ישראל) שנכבשה מיד (ע"י תקיעת הכהנים בשופרות, בלי מלחמה, כמסופר ביהושע קאפיטל ו), וגם חלוקתה (לבני יתרו) הי' מיד (כנ"ל) — עד"ז הי' אפשר (ובפרט באם הכניסה לארץ היתה ע"י משה) להיות בכל ארץ ישראל.

---

*) ולהעיר שברש"י לא נזכר „שבע שכבשו ושבע שחילקו" (כבירושלמי חלה פ"ב ה"א), ורק „שכבשו כו' וחלקוה".

---

30) ראה רמב"ם סוף הל' איסורי המזבח.

31) להעיר מדרשת חז"ל ש„והי'" הוא לשון שמחה (ב"ר פמ"ב, ג בסופו), וכן מפרשים ב„והי' כי תבוא" (אוה"ח ואו"ת להה"מ ריש פרשתנו).

32) וכתורת הבעש"ט (בא' מהז' תורות שאמר בג"ע בח"י אלול תרנ"ב) אידן זיינען „שמח וואס זיי זיינען זוכה זיין עבדי ה'" (נדפסה בכתר שם טוב הוספות ס"ג).

ולהוסיף, אַז רש"י איז מפרש אַז „מקרא בכורים" איז „בזמן שמחה מעצרת ועד החג" — וואָס דאָס זיינען די איצטיקע טעג[33].

ה. ע"פ הנ"ל איז פאַרשטאַנדיק נאָך אַ נקודה:

אין שמחה זיינען פאַראַן אַ ריבוי דרגות און אופנים[34]. ווי מ'זעט עס אויך פון די דרגות בשמחה וואָס מ'האָט פריער גערעדט [די כללות'דיקע שמחה מצד דעם יאָר (שנת תשמ"ח), ובפרט בסיום השנה, בתוך השלשים יום קודם החג, דער שבת נאָך ח"י אלול, און נאָך די שבעת ימי המשתה פון חתונת כ"ק מו"ח אדמו"ר].

און וויבאַלד אַז אַ איד דאַרף שטענ־דיק דינען דעם אויבערשטן מתוך שמחה, און אין אַן אופן פון „מעלין בקודש"[35] — איז פאַרשטאַנדיק אַז ביי אים דאַרף כסדר צוקומען עליות אין שמחה, דרגא אחר דרגא.

ד.ה. אפילו בשעת ביי אים איז איצט געוועזן אַ שמחה בשלימותה, דאַרף ברגע שלאחרי זה צוקומען נאָך אַ העכערע שמחה.

ועוד ענין בזה:

ס'איז ידוע[36] דער גודל העילוי פון עבודה בכח עצמו (אתעדל"ת), וואָס דאָס דערלאַנגט אין אַ טיפערן אופן און אַ העכערן אַרט ווי אַ המשכה וואָס ווערט נמשך מעצמה מלמעלה (אתעדל"ע)[37].

ועד"ז איז אויך בנוגע צו שמחה (ובמכ"ש וק"ו — וואָרום שמחה איז פורץ כל גדר, אויך די גדרים של־מעלה[38]), אַז די שמחה וואָס קומט בכח עצמו איז העכער ווי די וואָס ווערט נמשך אין עם מלמעלה.

[ועד"ז בנוגע צו דעם אדם עצמו — איז אין אַ געוויסן פרט איז די שמחה וואָס קומט בכח עצמו אַ גרעסערע ווי די וואָס קומט מצד הציווי מלמעלה — ווייל אדם רוצה בקב שלו יותר מתשעה

---

33) ואף שכל השנה הוא זמן שמחה, ובפרט בשנת תשמ"ח (כנ"ל בפנים) — הרי בכל השנה העיקר (בערך ימי שמחה שבה) הוא העבודה (ראה לקו"ת פרשתנו מג, ב: השמחה גנוזה בהעבודה ועושין מהעבודה עיקר כו'), משא"כ כשיש ציווי מפורש על שמחה, במועדים לשמחה [ועד"ז במצות בכורים שמפורש בו ענין השמחה], ועאכו"כ בזמן שמחתנו, העיקר הוא השמחה. ויתירה מזה — ממנה לוקחים הכח לשמחה במשך כל ימי השנה. וכן י"ל בנוגע ל„זמן שמחה מעצרת יעד החג", שאז ישנה שמחה מיוחדת (מפני שבזמן זה ה„אדם מלקט תבואתו ופירותיו ויינו ושמנו", שהו"ע של שמחה — ראה מפרשי המשנה ביכורים פ"א מ"ז).

34) וכן בסוגי האדם ישנן כמה דרגות בשמחה — כמבואר בלקו"ת פרשתנו (ד"ה תחת אשר לא עבדת גו') ההפרש בין שמחת כל אדם ושמחת צדיקים.

35) ברכות כח, א.

36) ראה לקו"ת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב. ועוד.

37) ועי"ד ב' הענינים שבריש פרשתנו: כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך — שזהו במתנה מלמעלה: וירשתה וישבת בה — עבודת המטה (ראה ד"ה כי תבוא תרס"ו. תער"ב. תורת הבעש"ט עה"פ בכש"ט הוספות ס"ג). וכן בהמשך הפרשה (כז, ג ואילך): תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך: ובנית גו' וזבחת גו' ושמחת גו'.

38) ראה המשך שמח תשמח הנ"ל (ע' רנב ואילך) שהשמחה מגעת בעצמותו ית', למעלה יותר מהמצוה עצמה כו'. ועפ"ז מבואר שם (ע' רסה ואילך. ע' רפב ואילך) הבקשה „שמח תשמח רעים אהובים גו'", שאף שבבחי' „רעים אהובים" (חו"ב) יש ענין השמחה, הרי שמחה זו היא בהגבלה (ע"פ מה שנמשך מלמעלה ע"י סדר השתלשלות), ולכן מבקשים „שמח תשמח" שתומשך ב„רעים אהובים" השמחה העצמי' דא"ס שנמשך ע"י עבודת המטה.

קבים של חבירו[39], במילא איז בא אים טייערער די שמחה וואס קומט דורך זיין אייגענע השתדלות (בערך צו דער שמחה באופן פון מקיים זיין א ציווי)].

און דערפאר דארף מען האלטן אין איין מוסיף זיין בשמחה (נוסף צו דעם טעם הנ"ל פון „מעלין בקודש"), ווייל די שמחה שבעבר איז געווארן ווי א טבע (שני) המזומן לו (ע"ד ווי די שמחה מל־מעלה בערך צו די שמחה בכח עצמו). און דעריבער פאדערט זיך פון אים, אז איצטער זאל ער מוסיף זיין מדילי' נאך א העכערע, נייע דרגא אין שמחה, ביז א דרגא שלא בערך צו די פריערדיקע שמחה. און אזוי דרגא אחר[40] דרגא[41].

און דאס איז נאך לייכטער ארויס־רופן בא זיך, בשעת מ'טראכט זיך אריין אין דעם אז בכל יום (— לאחרי וואס „החזרת בי נשמתי") ווערט ער א „ברי' חדשה"[42], ביז אז ער ווערט נתהווה בכל רגע ורגע מחדש ממש (כתורת הבעש"ט הידועה[43]) — איז וויבאלד אז מ'איז איצ־טער א „ברי' חדשה", און אני נבראתי לשמש את קוני און עבדו את ה' בשמחה איז א ציווי תמידי — דארף איצטער זיין א שמחה חדשה (און ס'איז לגמרי ניט מספיק די שמחה שלו ווי געווען נעכטן און אייער־נעכטן ווארום ער איז איצ־טער א „נייער" מענטש מיט א נייעם ציווי „עבדו את ה' בשמחה").

ו. דערפון איז אויך מובן, אז די (הוספה ב)שמחה עצמה דארף זיין ניט בלויז אין מחשבה ודיבור, נאר דוקא אין מעשה בפועל, א שמחה וואס איז ניכר לעיני בשר בעוה"ז הגשמי והחומרי.

דלכאורה וואלט מען געקענט מיינען, אז וויבאלד שמחה איז א רגש שבלב, איז ניטא קיין הכרח אז דאס זאל ארויס אין מעשה. ואדרבה: וויבאלד אז שמחה איז בלי גבול (פורץ גדר), איז מעשה מגביל די שמחה (ווארום יעדער מעשה האט א ציור והגבלה, משא"כ בא מחשבה ודיבור וועלכע זיינען מער רוחניים, איז ניטא אויף אזוי־פיל הגבלה).

האט מען אבער דעם כלל אז המעשה הוא העיקר[9], א כלל וואס איז גילטיק אין אלע ענינים — ווארום דוקא אין דעם איז די כוונה שלמעלה, צו מאכן א דירה בתחתונים אין עולם העשי' הגשמית[44], „למעשה ידיך תכסוף"[45], דוקא דורך

---

39) ב"מ לח, א.

40) ואף ששמחה היא בל"ג, הפורץ כל גדר — הרי ידוע שבבל"ג עצמו ישנם דרגות. ועד"מ: א"ס נקודות בקו (כי נקודה אין לה מקום), וא"ס קוים בשטח, וא"ס שטחים במעוקב.

41) ועפ"ז גם מובן, שמכיון שהשמחה חדשה באה לאחרי ועל יסוד השמחה שלפנ"ז — הרי זה שמחה נעלית במאד, ועד למעלה מכל הגבלה, כי אפ"ל שמחה ע"י התבוננות בזה שיצא ממצב בלתי רצוי, שהיא שמחה גדולה ביותר (ראה תניא פל"א — מ, סע"א), אבל, מכיון שחושב ומתבונן בהמצב הבלתי רצוי שהי' מקודם — לא ימלט, שגם עכשיו (כששמח מזה שיצא מזה) נרגש איזה שמץ ממצבו הקודם, ושמחתו אינה בתכלית השלימות. ועכ"פ — השמחה היא מוגבלת ומדודה לפי ערך גודל הירידה (ע"ד הפירוש באהבת עולם, ע"י התבוננות בעניני עולם — שיש בזה ההגבלה שהאהבה היא לפי ערך העניני עולם שבהם מתבונן):

משא"כ שמחה הבאה ע"י התבוננות בעניני שמחה (שלפנ"ז) — היא למעלה ממדידה והגבלה (ועאכו"כ בלי שום שמץ של ענינים הפכיים). ע"ד שלימות השמחה שתהי' לע"ל (כשרות הטומאה אעביר מן הארץ), שמחת עולם על ראשם (ישעי' לה, י. נא, יא), עולם בפירושו נצחיות — עליות בשמחה עצמה (ע"ד המבואר באגה"ק סו"ס כו).

42) שו"ע אדה"ז או"ח ס"ז ס"א. וראה יל"ש תהלים רמז תשב.

43) שעהיוה"א בתחלתו.

44) ראה תניא פל"ו.

45) איוב כח, ה.

דעם טוט זיך אויף שלימות למעלה כביכול (אפילו לגבי מחשבה ודיבור של־מעלה[*]).

ולהוסיף, אַז די תכונה פון שמחה (אמיתית) איז דוקא בשעת דאָס דריקט זיך אויס בגלוי ובפועל אויף דעם מענטשן און אויף זיינע תנועות און מעשים (ניט ווי עונג וואָס קען בלייבן בהעלם)[47].

ז. ע"פ הנ"ל איז פאַרשטאַנדיק, אַז אַ איד בכלל, ובפרט אין שנת תשמ"ח, מיט די אַלע אויבנגערעדטע רמזים ועילויים אין שמחה — דאַרף שטיין אין אַ שטענ־דיקן מצב פון עליות אין שמחה, און כסדר זוכן נייע וועגן ווי צו מוסיף זיין אין עניני אידיש־שמחה אין זיין טאָג טעגלעכן לעבן (נוסף צו די עניני שמחה וואָס זיינען געוועזן לפני זה), והוספה על גבי הוספה, ובהדגשה — אַ שמחה וואָס איז ניכר אין מעשה בפועל, בחיי יום יום פון אַ אידן בעוה"ז הגשמי.

ובזה גופא זיינען פאַראַן כמה אופנים ודרגות, בהתאם צו די פאַרשידענע צרכים וענינים אין דעם לעבן פון אַ אידן (וואָס אין זיי אַלע דאַרף זיין שמחה, כנ"ל), ביז די שלימות בזה — דורך בויען בנינים חדשים, כדלקמן.

ח. אַלע באַדערפעניש צרכי האדם טיילן זיך בכללות אין דריי: מזון, לבוש און בית[48].

צווישן די צרכים זעט מען אַ מעלה אין „בית" לגבי „מזון" און „לבוש": „מזון" און „לבוש" זיינען קיים נאָר למשך זמן קצר, שלא בערך וויניקער ווי אַ בית, אַ דירת קבע, וועלכע בלייבט שטיין למשך זמן ארוך.

וואָס דאָס איז בפשטות דער טעם פאַרוואָס לבושים זיינען טייערער צו קויפן ווי מזון, און בתים זיינען נאָך (שלא בערך) טייערער פאַר לבושים — „מפני[49] שהמזון אינו מתקיים הרבה שתיכף אחר שיעור עיכול המזון חוזר ונעשה רעב, משא"כ הלבושים הם מתקיימים לערך שנה ויותר[50], והבתים הם יותר מתקיימים גם מן הלבושים, ולכן בתים דמיהם יקרים מן הלבושים מפני שהם מתקיימים יותר, וכן הלבו־שים יקרים מן המזון".

דער טעם אויף דעם בפנימיות ה־ענינים: „הבתים[51] שרשם למעלה יותר גבוהים מן הלבושים והלבושים מן המזון", „מזון שהוא חיות פנימי נמשך מבחי' ממכ"ע כו', ולכן המזון יש לו

---

46) ואף שלמעלה „כח אין חסר פועל" ובמילא גם בה„מחשבה" אין חסר — הרי אמיתית ענין השלימות הוא לא רק להשלים את החסרון, אלא שלימות בעצם*. וי"ל שזהו גם למעלה — ע"י המעשה בפועל מיתוספת שלימות (אף שגם מקודם לא הי' חסרון ח"ו).

ואדרבה, השלימות דלהשלים החסרון — היא מדידה והגבלה. משא"כ שלימות זו (שלמעלה מלהשלים החסרון) — היא למעלה משיעור ומדה. ונמצא, שהשלימות שנעשית ע"י עבודת האדם במעשה בפועל, היא בל"ג.

47) ראה המשך שמח תשמח הנ"ל בתחלתו.

*) ועי"ד ענין עשירות שהוא למעלה מ„די מחסורו" (כתובות סז, ב).

48) בהבא לקמן ראה ד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בלקו"ת ברכה (צח, ד ואילך) ובסידור עם דא"ח (יט, ד ואילך). ועוד.

49) ל' הלקו"ת שם, סע"ד.

50) ורק במדבר הי' הנס שענני הכבוד היו מגהצים בגדיהם במשך כל זמן היותם שם (ארבעים שנה) — פרש"י עקב ח, ד.

51) לקו"ת שם צט, א־ב.

פעולות (וואָס אַ נייע פעולה איז אַזוי ווי אַ „בנין חדש") אין אַלע ענינים טובים, בהפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה.

[נוסף אויף דעם וואָס מ'גיט צו אַ נייע טעטיקייט אין דעם אייגענעם שטוב, אַדער חדר וכיו"ב — משכן ומקדש לה', אויף וועלכע דער אויבערשטער זאָגט „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"[58], כמדובר כמ"פ בארוכה[59]; דאָס איז אָבער אַ הוספה אין אַ בית שכבר קיים, ובנדו"ד — רעדט מען בעיקר וועגן בויען נייע בתים].

ועוד ועיקר — יעדערער און יעדערע[60] בכל מקום ומקום וואָס האָט די מעגלעכקייט בזה זאָל (אָנהויבן) בויען נייע בנינים בגשמיות [אָדער אויב מ'קען אַליין זיך ניט אונטערנעמען די הוצאות אויף בויען — זיך משתתף זיין מיט אַנדערע, כמה ביחד צו בויען],

סיי בנינים ציבוריים, בתי תורה, בתי תפלה, בתי צדקה (אָדער כולם ביחד) — ובפרט אַז באמת דאַרף מען אויף דעם ניט האָבן אַ הוראה מיוחדת אין אַ שנה מיוחדת (פון שנת תשמח), וואָרום אַלע־מאָל איז אַ זמן מסוגל אויף בויען אַזוינע בתים, (ואדרבה — מאי קמ"ל),

און סיי בנינים פרטיים, בניני רשות [וואָס ביי אַ אידן איז אויך אַ בנין של רשות פאַרבונדן מיט עבודת ה' — „בכל דרכיך דעהו", ובפרט אַז דורך בניית בתים בהצלחה איז אַ איד מקיים די מצוה פון פרנסת אשתו ובני ביתו („שארה כסותה גו' לא יגרע"[61]). ובפרט אַז מ'וועט מאַכן אויך פון די בתי רשות אַ משכן ומקדש לה'[62], אָנהויבנדיק דורך מאַכן אַ חנוכת הבית ובשמחה (כנ"ל), וכמנהג ישראל — אָנהויבען מיט אַריינ־ברענגען קינדער אין דעם בית אַלס חנוכת הבית זיי זאָלן דאָרט לערנען אל"ף בי"ת אָדער פסוקי תורה וכיו"ב, און אויך לאחרי זה — אַז דורך דעם בית וועט צוקומען (נאָכמער) אין תומ"צ והפצת היהדות].

וכמובן, איז די בנין במיוחד נוגע צו מוסדות, וואָס יעדער מוסד דאַרף דאָך האָבן אַ בית וואו די משרדים אָדער כתות פון דעם מוסד געפינען זיך — איז איצטער אַ זמן מסוגל ביותר צו בויען (אָדער קויפן) אַ נייעם בנין (ובפרט אויב מ'האָט נאָך ניט אַן אייגענעם בנין), אָדער אויב מ'האָט אַ בנין — אפשר דאַרף מען אַ גרעסערן און שענערן בנין, אָדער מוסיף זיין חדרים צו דעם בנין וכיו"ב.

ומה טוב — אַז מ'זאָל דאָס אָנהויבן בויען (אָדער משלים זיין אַ בנין וועלכע

---

58) תרומה כה, ח.

59) לקו"ש חכ"ה ע' 303 ואילך. קונטרס משיחת ש"פ תרומה תשמ"ז. ועוד.

60) דענין זה שייך הן לאנשים והן לנשים. ולהעיר, אשר בכמה ענינים עיקריים יש לנשים, עקרת הבית, בינה יתירה (בנוגע לבניית בית וסידור החדרים כו'). וכמ"ש חכמות נשים בנתה ביתה (משלי יד, א).

ולהעיר מלקו"ת ברכה שם בסופו (ק, א), בביאור מאחז"ל עה"פ „להניח ברכה אל ביתך", שהברכה לאדם הוא בשביל אשתו, שזהו מה שנאמר „מימי לא קראתי לאשתי אשתי אלא לאשתי ביתי" (שבת קיח, ב), שדוקא בזכות אשתו (בחי' מלכות), הנקרא ביתי (בחי' מקיף דמקיף) נמשך ההמשכה למטה בגשמיות כו'.

61) משפטים כא, י.

62) ועי"ז ניתוסף גם בהבנין עצמו, שע"י זה שנעשה „מקדש מעט", הרי הוא קיים (לא רק למשך זמן ארוך, כ"א) לעולם ועד, כי לע"ל יעתיקו כל בתי כנסיות כו' לארץ ישראל (מגילה כט, א).

מ׳האָט אָנגעהויבן, עכ״פ אַ חדר וכיו״ב) נאָך אין דעם יאָר, שנת תשמח, אָדער אויב דאָס איז ניט בכדי שיעשה (בדרך הטבע) — עכ״פ מאַכן גלייך (בשנה זו) די החלטה טובה בזה, און טאָן וואָס מער אויף דאָס אַראָפּברענגען בפועל (דורך שרייבן די החלטה בכתב, איבערגעבן אויך צו אַ צווייטן, און זיך פאַרבינדן מיט די וועלכע דאַרפן בויען וכיו״ב), אַזוי אַז בסמיכות הכי אפשרית זאָל מען קענען אָנהויבן די בני׳ בפועל.

און זייענדיק אַ שנת תשמח און שנת הצלחה (כנ״ל), וועט דער אויבער־שטער זיכער מצליח זיין יעדערן און יעדערע אין דעם.

י. בכדי מאַכן אַ התחלה טובה בזה, „אויפעפענען די וועג״, צו געבן נאָכ־מער כח צו אידן בכל מקום שהם צו בויען בנינים חדשים — האָט מען אין דעם אָנגעהויבן טאָן עטלעכע טעג צוריק[63] דורך אָוועקשטעלן דעם „אבן הפינה״ פון דעם בית הכנסת ובית המדרש פון נשיא דורנו כ״ק מו״ח אדמו״ר[64] (וואו עבד עבודתו בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, און דאָס בלייבט ביתו עד סוף כל הדורות, וואָרום אויך לאחרי ביאת המשיח וועט דאָס נעתק און מיטגע־נומען ווערן אין ארץ ישראל[65]), און גע־טאָן דאָס מתוך שמחה, און פאַרבונדן מיט איבער׳חזר׳ן דברי תורה, שבכתב ושבע״פ, און במיוחד — דברי תורתו פון נשיא דורנו.

און פון דער התחלת הבני׳ פון בית נשיא דורנו, וואָס הנשיא הוא הכל — באַקומט יעדערער פון דעם דור נאָכ־מער כח צו אָנהויבן בויען בנינים, כל אחד ואחת במקומו הוא.

*

יא. נאָך אַן ענין שהזמן גרמא אויף וועלכן מ׳דאַרף מעורר זיין:

שטייענדיק געציילטע טעג פאַר די קומענדיקע ימים טובים, ראש השנה, עשי״ת, ש״ש, ערב יום הכפורים ויום הכפורים, און חג הסוכות שמע״צ ושמח״ת — דערמאָנט מען נאָכאַמאָל וועגן דעם אַז מ׳זאָל צושטעלן (בסבר פנים יפות) צו כל הזקוקים לזה די געלט כדי זיי זאָלן קענען האָבן אַלע צרכי החגים.

אָנהויבנדיק פון „אכלו משמנים ושתו ממתקים״ בראש השנה[66], און דערנאָך די מאכלים פאַר די סעודות בש״ש בערב יוהכ״פ און מוצאי יוהכ״פ, און דערנאָך פאַר די סעודות און צרכים פון חג הסוכות, סוכה וד׳ מינים,

אַזוי אַז יעדער איד זאָל קענען פראַ־וועןדי ימים טובים בשמחה ובטוב לבב, מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

זעלבסטפאַרשטאַנדיק, אַז ס׳איז אויך כדאי מודיע זיין פאַראויס אַז די אַלע וואָס דאַרפן אָנקומען צו הילף, וועלן זיכער באַקומען אַלץ וואָס זיי דאַרפן — וואָס די הודעה גופא גיט צו אין דער מנוחת הנפש ומנוחת הגוף.

63) ביום ג׳ פ׳ תבוא אל הארץ גו׳ ובנית. וראה השיחה שנאמרה ביום זה.

64) להעיר, שחנוכת ביהכ״נ דנשיא דורנו (במקום זה) בשנת ש״ת היתה ביום כ״א אלול — הקביעות דש״פ תבוא בשנה זו.

65) מגילה שם.

66) נחמי׳ ח, י. שו״ע אדה״ז או״ח סתקפ״ג ס״ר. וראה לקו״ש חי״ד ע׳ 369 ואילך.

דערביי אונטערשטרייכט מען, אז דאָס (צושטעלן צרכי החג לכל הזקוק לזה) איז ניט קיין זאַך של מה־בכך ח״ו, נאָר דאָס איז אַ מצוה מן התורה וכלל גדול בכל התורה כולה — "ואהבת לרעך כמוך"[67], ווי יעדערער זאָגט פאַרן דאַווענען בכל בוקר.

וכמובן, אַז בשעת מ׳גייט דערנאָך דאַווענען און בעטן דעם אויבערשטן פאַר די אייגענע צרכים, לאחרי ההקדמה פון קבלת אהבת ישראל — דאַרף מען באַווייזן אז מ׳טוט אין צוצושטעלן דעם צווייטן זיינע צרכים.

ובנוגע לפועל: יעדערער און יעדערע האָט די אחריות צו זען אַז הזקוקים לזה זאָלן האָבן אַלע צרכי החג. וואָס דאָס קען מען לייכט אויספירן דורך געבן געלט צו די פאַרשידענע מוסדות וואָס תפקידם איז העלפן אַזוינע מענטשן.

אפילו די וואָס האָבן שוין געגעבן לזה, דאַרפן זיך נאָכאַמאָל באַטראַכטן אפשר קענען און דאַרפן זיי אין דעם מוסיף זיין.

*

יב. די הוספות אין אַלע גוטע פעו־לות וועלן זיכער צוגעבן נאָך אין די ברכות פון דעם אויבערשטן צו יעדער איד און אַלע אידן — ובנוסח דכל בנ״י הכללי אַ כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, בגשמיות וברוחניות וברוחניות וב־גשמיות גם יחד,

און בקרוב ממש — זוכה זיין צו גיין אַלע אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, אין בית המקדש השלישי, מקדש אד׳ כוננו ידיך[68], ובפרט דורך דער הכנה מעין זה — דורך בויען בנינים חדשים בכל מקום נאָך אין זמן הגלות, כנ״ל באריכה,

ובמהרה בימינו ממש, ושמחת עולם על ראשם.

67) קדושים יט, יח ובתו״כ שם.

68) בשלח טו, יז ובפרש״י.

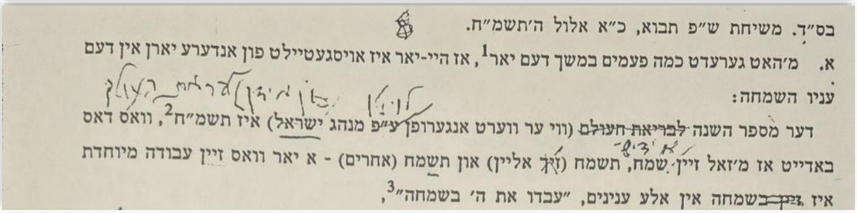
בס"ד. משיחת ש"פ תבוא, כ"א אלול ה'תשמ"ח.

א. מ'האט גערעדט כמה פעמים במשך דעם יאר[1], אז היי-יאר איז אויסגעטיילט פון אנדערע יארן אין דעם ענין השמחה:

דער מספר השנה לבריאת העולם (ווי ער ווערט אנגערופן ע"פ מנהג ישראל) איז תשמ"ח[2], וואס דאס באדייט אז מ'זאל זיין שמח, תשמח (זיך אליין) און תשמח (אחרים) - א יאר וואס זיין עבודה מיוחדת איז זיין בשמחה אין אלע ענינים, "עבדו את ה' בשמחה"[3],

. . דער מספר השנה ~~לבריאת העולם~~ (ווי ער ווערט אנגערופן ~~ע"פ~~ **לויטן** מנהג ~~ישראל~~ **פון אידן) לבריאת העולם** איז תשמ"ח, וואס דאס באדייט אז מ'זאל זיין **אידיש**-שמח, תשמח (~~זיך~~ אליין) און תשַמח (אחרים) - א יאר וואס זיין עבודה מיוחדת איז ~~זיין~~ בשמחה אין אלע ענינים, "עבדו את ה' בשמחה",

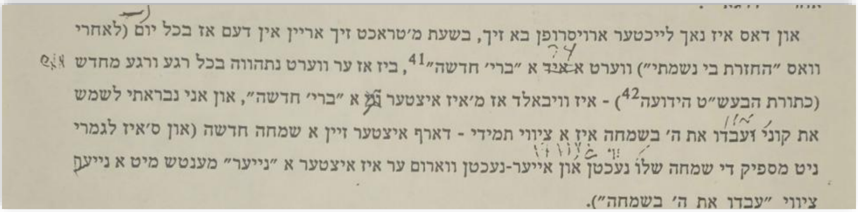
און דאס איז נאך לייכטער ארויסרופן בא זיך, בשעת מ'טראכט זיך אריין אין דעם אז בכל יום (לאחרי וואס "החזרת בי נשמתי") ווערט א איד א "ברי' חדשה"[41], ביז אז ער ווערט נתהווה בכל רגע ורגע מחדש (כתורת הבעש"ט הידועה[42]) - איז וויבאלד אז מ'איז איצטער זיך א "ברי' חדשה", און אני נבראתי לשמש את קוני ועבדו את ה' בשמחה איז א ציווי תמידי - דארף איצטער זיין א שמחה חדשה (און ס'איז לגמרי ניט מספיק די שמחה שלו נעכטן און אייער-נעכטן ווארום ער איז איצטער א "נייער" מענטש מיט א נייעם ציווי "עבדו את ה' בשמחה").

. . און דאס איז נאך לייכטער ארויסרופן בא זיך, בשעת מ'טראכט זיך אריין אין דעם אז בכל יום - (לאחרי וואס "החזרת בי נשמתי") ווערט ~~א איד~~ **ער** א "ברי' חדשה", ביז אז ער ווערט נתהווה בכל רגע ורגע מחדש **ממש** (כתורת הבעש"ט הידועה) - איז וויבאלד אז מ'איז איצטער ~~זי~~ א "ברי' חדשה", און אני נבראתי לשמש את קוני **און** ~~ו~~עבדו את ה' בשמחה איז א ציווי תמידי - דארף איצטער זיין א שמחה חדשה (און ס'איז לגמרי ניט מספיק די שמחה שלו **ווי געווען** נעכטן און אייער-נעכטן ווארום ער איז איצטער א "נייער" מענטש מיט א נייע**ם** ציווי "עבדו את ה' בשמחה").

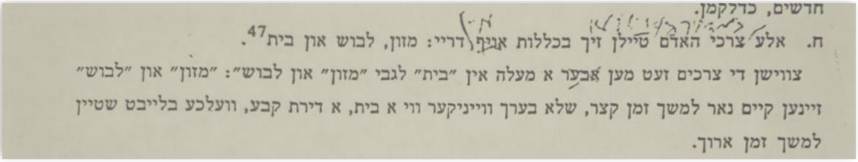
חדשים, כדלקמן.

ח. אלע צרכי האדם טיילן זיך בכללות אויף דריי: מזון, לבוש און בית[47].

צווישן די צרכים זעט מען אבער א מעלה אין "בית" לגבי "מזון" און לבוש": "מזון" און "לבוש" זיינען קיים נאר למשך זמן קצר, שלא בערך וויניקער ווי א בית, א דירת קבע, וועלכע בלייבט שטיין למשך זמן ארוך.

אלע **באדערפענישען** צרכי האדם טיילן זיך בכללות ~~אויף~~ **אין** דריי: מזון, לבוש און בית.

צווישן די צרכים זעט מען ~~אבער~~ א מעלה אין "בית" . .

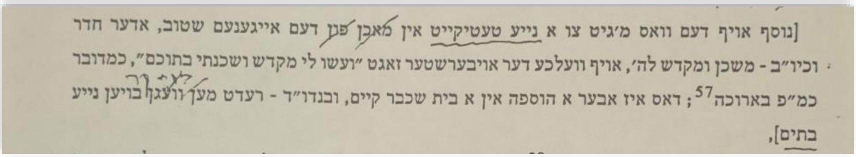
[נוסף אויף דעם וואס מ'גיט צו א נייע טעטיקייט אין מאכן פון דעם אייגענעם שטוב, אדער חדר וכיו"ב - משכן ומקדש לה', אויף וועלכע דער אויבערשטער זאגט "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כמדובר כמ"פ בארוכה[57]; דאס איז אבער א הוספה אין א בית שכבר קיים, ובנדו"ד - רעדט מען וועגן בויען נייע בתים],

[נוסף אויף דעם וואס מ'גיט צו א נייע טעטיקייט אין ~~מאכן פון~~ דעם אייגענעם שטוב, אדער חדר וכיו"ב - משכן ומקדש לה', אויף וועלכע דער אויבערשטער זאגט "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כמדובר כמ"פ בארוכה; דאס איז אבער א הוספה אין א בית שכבר קיים, ובנדו"ד - רעדט מען **בעיקר** וועגן בויען נייע בתים],

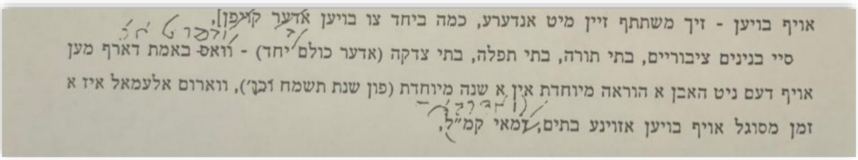
אויף בויען - זיך משתתף זיין מיט אנדערע, כמה ביחד צו בויען אדער קויפן], סיי בנינים ציבוריים, בתי תורה, בתי תפלה, בתי צדקה (אדער כולם יחד) - וואס באמת דארף מען אויף דעם ניט האבן א הוראה מיוחדת אין א שנה מיוחדת (פון שנת תשמח וכו'), ווארום אלעמאל איז א זמן מסוגל אויף בויען אזוינע בתים, ומאי קמ"ל.

.. אויף בויען - זיך משתתף זיין מיט אנדערע, כמה ביחד צו בויען ~~אדער קויפן~~],

סיי בנינים ציבוריים, בתי תורה, בתי תפלה, בתי צדקה (אדער כולם **ב**יחד) - וואס **ובפרט אז** באמת דארף מען אויף דעם ניט האבן א הוראה מיוחדת אין א שנה מיוחדת (פון שנת תשמח וכו'), ווארום אלעמאל איז א זמן מסוגל אויף בויען אזוינע בתים, (**ואדרבא** - ומאי קמ"ל) ..

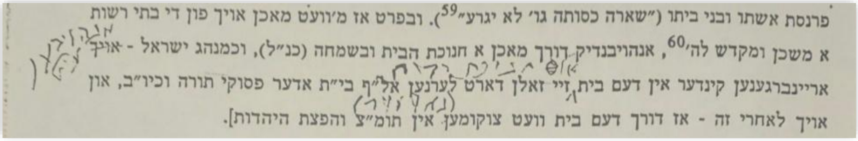
פרנסת אשתו ובני ביתו ("שארה כסותה גו' לא יגרע"[59]). ובפרט אז מ'וועט מאכן אויך פון די בתי רשות א משכן ומקדש לה'[60], אנהויבנדיק דורך מאכן א חנוכת הבית ובשמחה (כנ"ל), וכמנהג ישראל - אויך אריינברענגען קינדער אין דעם בית, זיי זאלן דארט לערנען אל"ף בי"ת אדער פסוקי תורה וכיו"ב, און אויך לאחרי זה - אז דורך דעם בית וועט צוקומען אין תומ"צ והפצת היהדות.

.. אנהויבנדיק דורך מאכן א חנוכת הבית ובשמחה (כנ"ל), וכמנהג ישראל - ~~אויך~~ **אנהויבען מיט** אריינברענגען קינדער אין דעם בית **אלס חנוכת הבית** זיי זאלן דארט לערנען אל"ף בי"ת אדער פסוקי תורה וכיו"ב, און אויך לאחרי זה - אז דורך דעם בית וועט צוקומען **(נאך מער)** אין תומ"צ והפצת היהדות].

אין דעם.

י. בכדי מאכן א התחלה טובה בזה און אויפעפענען די וועג, און געבן נאכמער כח צו אידן בכל מקום שהם צו בויען בנינים חדשים - האט מען אין דעם אנגעהויבן טאן עטלעכע טעג צוריק[61] דורך אוועקשטעלן דער "אבן הפינה" פון דעם בית הכנסת ובית המדרש פון נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר[61*] (וואו עבד עבודתו בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, און דאס בלייבט ביתו עד סוף כל הדורות, ווארום אויך לאחרי ביאת המשיח וועט דאס נעתק ווערן אין ארץ ישראל[62]), און געטאן דאס מתוך שמחה, און פארבונדן מיט איבער'חזר'ן דברי תורה, שבכתב ושבע"פ, און במיוחד - דברי תורתו פון נשיא דורנו.

בכדי מאכן א התחלה טובה בזה און "אויפעפענען די וועג", און **צו** געבן נאכמער כח צו אידן בכל מקום שהם צו בויען בנינים חדשים - האט מען אין דעם אנגעהויבן טאן עטלעכע טעג צוריק דורך אוועקשטעלן דער "אבן הפינה" פון דעם בית הכנסת ובית המדרש פון נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר (וואו עבד עבודתו בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, און דאס בלייבט ביתו עד סוף כל הדורות, ווארום אויך לאחרי ביאת המשיח וועט דאס נעתק **און מיטגענומען** ווערן אין ארץ ישראל). .

יב. די הוספות אין אלע גוטע פעולות וועלן זיכער צוגעבן אין די ברכות פון דעם אויבערשטן צו יעדער איד און אלע אידן - פאר א כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, בגשמיות וברוחניות וברוחניות ובגשמיות גם יחד,

די הוספות אין אלע גוטע פעולות וועלן זיכער צוגעבן **נאך** אין די ברכות פון דעם אויבערשטן צו יעדער איד און אלע אידן - **ובנוסח דכל בנ"י הכללי** ~~פאר~~ א כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, בגשמיות וברוחניות וברוחניות ובגשמיות גם יחד. .

2) בלי מספר האלפים (ה' אלפים). וכן כותבים בשטרות רק מספר המאות (בלי מספר האלפים). - ולהעיר אשר המשכי ודרושי חסידות נקראים (גם ע"י רבותינו נשיאינו) על שם השנה במספר המאות (בלי מספר האלפים), כמו: המשך תרס"ו, המשך תער"ב, ועוד; וכן המאמרים פרטים, כמו: מאמרי עזר"ת, פרז"ת, וכן בשאר השנים.

2) בלי מספר האלפים (ה' אלפים). וכן כותבים **בכמה** בשטרות רק מספר המאות **וכו'** (בלי מספר האלפים). - ולהעיר אשר המשכי ודרושי חסידות נקראים (גם ע"י רבותינו נשיאינו) על שם השנה **מתחיל** במספר **ה**מאות (בלי מספר האלפים), כמו: המשך תרס"ו, המשך תער"ב, ועוד; וכן **כמה** המאמרים ~~פרטיים~~ **שלא בהמשך**, כמו: מאמרי עזר"ת, פזר"ת, וכן בשאר השנים.

27) כדעת הספרי "והי' כי תבוא - אין והי' אלא מיד", שהחיוב דביכורים תלוי רק בביאה לארץ. ומש"כ "וירשת וישבת בה" - הנה לא תנאי בעצם החיוב, ורק דכיון שביכורים צ"ל "מראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה'", א"א לקיים המצוה בפועל עד לאחרי "וירשתה וישבת בה", כשיש לבעל השדה חלק מבורר בארץ.

והנפקותא מזה בנוגע לפועל - בנוגע ל"דושנה של יריחו" שמיד בעת הכיבוש, הי' זה חלק מבורר דבני יתרו (ספרי בהעלותך יו"ד, לב). דלשיטת הספרי ש"וירשתה וישבתה בה" הוא רק בכדי שהבכורים יהיו "מראשית פרי האדמה אשר נתת לי" - כשכבשו את יריחו ונתיישבו שם, נתחייבו מיד בביכורים (כמבואר כ"ז בארוכה בלקו"ש תבוא תשמ"ז).

ויש להוסיף, שגם לפי שיטת הש"ס (קידושין לז, ב) ש"וירשתה וישבת בה" הוא תנאי בגוף החיוב, וכלשון רש"י (ריש פרשתנו) "שלא נתחייבו בבכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה" - אין זה סותר ל"אין והי' אלא מיד", כי גם הכיבוש והחלוקה היתה אפשרית להיות מיד*. ועד"ד שהי' ביריחו (מנעולה של ארץ ישראל) שנכבשה מיד (ע"י תקיעת הכהנים בשופרות, בלי מלחמה, כמסופר ביהושע קאפיטל ו), וגם חלוקתה (לבני יתרו) הי' מיד (כנ"ל) - עד"ז הי' אפשר (ובפרט באם הכניסה לארץ היתה ע"י משה) להיות בכל ארץ ישראל.

*) שהרי ברש"י לא נזכר "שבע שכבשו ושבע שחילקו" (כבירושלמי חלה פ"ב ה"א), ורק "שכבשו כו' וחלקוה", שהי' אפשר להיות מיד, כבפנים ההערה.

27) ~~כדעת ה~~ **ב**ספרי "והי' כי תבוא - אין והי' אלא מיד", ~~שהחיוב דביכורים תלוי רק בביאה לארץ~~. ומש"כ "וירשת וישבת בה" - הוא **אולי י"ל** לא תנאי בעצם החיוב, ורק דכיון שביכורים צ"ל "מראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה'", א"א לקיים המצוה בפועל עד לאחרי "וירשתה וישבת בה"..

..(כמבואר כ"ז בארוכה בלקו"ש תבוא תשמ"ז). **ועצ"ע.**

ויש להוסיף, שגם לפי ~~שיטת~~ הש"ס (קידושין לז, ב) ש"וירשתה וישבת בה" ~~הוא תנאי בגוף החיוב~~, וכלשון רש"י (ריש פרשתנו) "שלא נתחייבו בבכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה" - אין זה סותר ל"אין והי' אלא מיד", **אלא ארי' הוא דרביע עלי'** ( ) כי ~~גם~~ הכיבוש והחלוקה היתה אפשרית להיות מיד **ממש***..

*) ~~שהרי~~ **ולהעיר ש**ברש"י לא נזכר "שבע שכבשו ושבע שחילקו" (כבירושלמי חלה פ"ב ה"א), ורק "שכבשו כו' וחלקוה", ~~שהי' אפשר להיות מיד, כבפנים ההערה~~.

58) דענין זה שייך הן לאנשים והן לנשים. ולהעיר, אשר בענינים עיקריים יש לנשים, עקרת הבית, בינה יתירה (בנוגע לבניית בית וסידור החדרים כו'.

58) דענין זה שייך הן לאנשים והן לנשים. ולהעיר, אשר **בכמה** בענינים עיקריים יש לנשים, עקרת הבית, בינה יתירה (בנוגע לבניית בית וסידור החדרים כו'..

ב״ה, מוצאי ש״ק פ׳ תבוא אל הארץ,
כ״א אלול,
שבת סליחות, ה׳תנש״א,
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

קומענדיק פון שבת קודש, ווען מען האָט געלייענט ברבים די סדרה פון „תבוא אל הארץ", וועלכע הויבט זיך אָן מיט מצות ביכורים **(מיט מערערע פרטים פון הבאת ביכורים),**

אין די פּאַסענדע צייט — לאחרי הפתיחה בברכה, ברכה שהזמן גרמא, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה — אָפּצושטעלן זיך אויספירלעכער אויף דעם וואָס איז באַרירט געוואָרן בקיצור אין פאַריקן בריוו וועגן מצות ביכורים, אַז דער אינהאַלט פון הבאת ביכורים איז די אַנערקענונג אַז די ברכה פון דעם אויבערשטן ברענגט אַ אידן די שפע תבואות און פירות אין זיין פעלד, וואָס דערפאַר גיט ער אַוועק דעם אויבערשטן מראשית כל פרי האדמה, **פון די ערשטע און בעסטע פרוכטן פון דער פעלד, און דאַנקט דעם אויבערשטן פאַר אַלע זיינע חסדים.**

באַ אַ אידן איז דאָ דער שטענדיקער געפיל פון דאַנקבאַרקייט צום אויבערשטן פאַר זיינע חסדים אין בני חיי ומזוני, און די פרטים און פרטי פרטים אין

מוצאי ש״ק . . שבת סליחות: **ראה מכתב מוצש״ק כ״ה אלול ה׳תשד״מ הערות ד״ה „מוצאי שבת־קודש" וד״ה „מוצאי שבת־קודש . . שבת סליחות"** (לקו״ש חכ״ד ע׳ 647). וש״נ.

כ״א אלול: **יום חנוכת בית הכנסת ובית המדרש המרכזי דליובאַוויטש שבליובאַוויטש („770") בשנת ה׳ש״ת. המאמר שנאמר אז — נדפס בסה״מ ה׳ש״ת ע׳ 160. השיחה — בספר השיחות ה׳ש״ת ע׳ 176־7.**

סליחות: **פעולת ימי הסליחות לאחרי העבודה בימי אלול הקודמים — ראה כתר שם טוב (הוצאת קה״ת) הוספות סי׳ יג. וש״נ.**

מערערע פרטים: **עוד פרטים ראה במס׳ בכורים פ״ג. ברמב״ם הל׳ ביכורים פ״ג ופ״ד.**

הפתיחה בברכה: **ע״פ פתיחת אגרת הראשונה באגה״ק שבתניא. וראה מכתב עש״ק ח״י אלול ה׳תשד״מ הערה ד״ה פותחין בברכה** (לקו״ש חכ״ד ע׳ 641). **וש״נ.**

אין פאַריקן בריוו: **דיום ד׳ פ׳ תבוא אל הארץ גו׳, ח״י אלול** (לעיל ע׳ 456 ואילך).

מראשית כל פרי האדמה: **תבוא כו, ב.**

דער שטענדיקער געפיל פון דאַנקבאַרקייט צום אויבערשטן: **להעיר מב״ר פי״ד, ט: על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא. יל״ש עה״פ (תהלים קנ, ו) כל הנשמה תהלל י״ה (רמז תתפט). וראה לקו״א להה״מ (הוצאת קה״ת) סי׳ רא (נ, ד). או״ת ע, ד (בהוצאת קה״ת תש״מ ואילך — סי׳ רל).**

יעדן פון זיי, ווי מיר זאָגן יעדן טאָג, דריי מאָל: „נודה לך . . על חיינו המסורים בידך . . ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים".

נאָך מער: אפילו צווישן די אומות העולם, וועלכע גלויבן און אַנערקענען אַז דער אויבערשטער איז דער בורא עולם ומנהיגו – וואָס אַזוי דאַרף זיין און וועט ענדלעך זיין אין אַ פולקאָמען אופן ווען די וועלט וועט זיין ווי זי דאַרף זיין, ווי מיר בעטן אין די תפילות פון ראש־השנה: וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה (יעדע באַשאַפענע זאַך וועט וויסן און פאַרשטיין אַז דו, ג־ט איז זיין באַשעפער, און יעדער איינער וואָס אָטעמט וועט זאָגן: השם דער ג־ט פון ישראל איז דער מלך, און זיין מלכות הערשט איבער דעם גאַנצן באַשאַף) – געפינען מיר די הנהגה צו דאַנקען דעם אויבערשטן פאַר זייער שפייז אד"ג.

געפינט מען אָבער אין דער מצוה פון ביכורים אַ טיפערן און מער אַרומנעמענדיקן אויסדרוק פון אַנערקענונג און דאַנקבאַרקייט צום אויבערשטן: דער איד ברענגט אַרויס זיינע דאַנקבאַרשאַפט־געפילן צום אויבערשטן פאַר דער גערעטעניש ניט בלויז בדיבור, נאָר ער דריקט עס אויס אין אַ שטאַרקן אופן אין מעשים – ער נעמט די ערשטע און בעסטע פון זיינע פירות, מראשית כל פרי האדמה, און ברענגט זיי אין בית המקדש, תביא בית ה' אלקיך, און לייגט זיי אַוועק פאַרן אויבערשטן, והנחתו לפני ה' אלקיך.

און אינעם ברענגען און איבערגעבן דאָס בעסטע און שענסטע צום אויבערשטן שפיגלט זיך אָפּ די פולע אַנערקענונג אַז לה' הארץ ומלואה, אַז אַלץ באַלאַנגט צום אויבערשטן; דער איד באַשרענקט זיך ניט מיט דער הכרה אַז דאָס וואָס ער פאַרמאָגט קומט צו אים בחסדי השם וברכתו ית' – נאָר ער באַווייזט מיטן ברענגען די בכורים אַז אויך נאָכן באַקומען די שפע פירות געהערט עס נאָך אַלץ צום בורא עולם, ווייל „לה' הארץ ומלואה" – און דערפאַר ברענגט ער די ראשית כל פרי האדמה (דאָס ערשטע און בעסטע) לפני ה' אלקיך, אַז עס בלייבט אין רשות פון אויבערשטן.

* * *

זאָגן יעדן טאָג: בתפילת העמידה ברכת מודים.

דריי מאָל: ובשבת (ויוהכ"פ) ארבע (וחמש) פעמים.

אין די תפילות פון ראש־השנה: בתפלת העמידה (בברכת „אלקינו כו' מלוך כו'").

תביא בית ה' אלקיך: משפטים כג, יט. תשא לד, כו.

והנחתו לפני ה' אלקיך: תבוא כו, י.

לה' הארץ ומלואה: תהלים כד, א.

אויך נאָכן באַקומען די שפע פירות געהערט עס . . צום בורא עולם: וע"ד לשון ס' החינוך (מצוה שכח) בנוגע לשנת השמיטה: שיראה ממעשה האדם בכל ענין שנה זו (דשמיטה) כאילו אין דבר מיוחד ברשותו רק שהכל ברשות אדון הכל.

ווי באַוואוסט, ווערן אידן אָנגערופן „ביכורים", כביכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם, **ווייל זיי זיינען די „ראשית" פון וועלט – פריער און העכער פון אַלץ וואָס איז באַשאַפן געוואָרן** – מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר: **וואָרום אידן זיינען דער תכלית פון דער גאַנצער בריאה, ווי חז"ל זאָגן אויפן פסוק „בראשית ברא אלקים", אַז די וועלט איז באַשאַפן געוואָרן צוליב אידן וועלכע ווערן אָנגערופן „ראשית". און דאָס באַציט זיך צו יעדן איינצלנעם איד, צו אנשים נשים וטף, ווי חז"ל זאָגן** כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם **(יעדער איד דאַרף זאָגן אַז די גאַנצע וועלט איז באַשאַפן געוואָרן צוליב אים).**

כשם ווי ביכורים אין פשטות דאַרפן געבראַכט ווערן אין ירושלים און אַוועקגעלייגט ווערן אין בית המקדש, לפני מזבח ה' אלקיך **– אַזוי איז אויך בנוגע אידן: זייענדיק די „ביכורים" פון וועלט, איז דער אמת'ער „אָרט" פון אידן, פון יעדער אידן,** לפני ה' אלקיך, **אין בית המקדש.**

וואָרום די עיקר'דיקע מציאות פון אַ אידן איז זיין ג־טלעכע נשמה, וועלכע איז אַ חלק אלקה ממעל ממש, **און דעריבער, איז יעדער איד, אין וועלכן מצב ער זאָל זיך נאָר געפינען, איז ער פאַרבונדן און געבונדן מיט דעם אויבערשטן און דערפאַר דאַרף ער זיך געפינען** לפני ה' אלקיך.

און דער געדאַנק דאַרף דורכדרינגען דעם גאַנצן לעבן פון אַ אידן בכלל און אויך בפרט. אַ איד דאַרף פילן ווי יעדער פרט **פון זיין לעבן איז אַן ענין פון „ביכורים" צו השם יתברך: ניט נאָר ווען ער איז אַריינגעטאָן אין ג־טלעכע ענינים, די ענינים פון לימוד התורה און קיום המצוות, נאָר אפילו ווען ער איז באַשעפטיקט**

ווי באַוואוסט, ווערן אידן אָנגערופן „ביכורים": **זהר ח"ג רנג, א (ברע"מ). וראה זח"ב קכא, רע"א (ברע"מ). – הובאו ונתבארו באוה"ת פ' תבוא (ע' תתרלג ואילך. שם ע' תתרלט ואילך). סה"מ תרנ"ד ע' רפד ואילך. וראה אסת"ר פ"ט, ב.**

אידן . . זיינען די „ראשית" פון וועלט: **כמ"ש (ירמי' ב, ג) קדש ישראל לה' ראשית תבואתו. וראה זהר ח"ב וח"ג שם. תדבא"ר פי"ד. ויק"ר פל"ו, ד. תנחומא (באבער) בראשית ג. פרש"י ר"פ בראשית. ד"ה קדש ישראל לה' בלקו"ת פינחס עט, סע"ב ואילך. אוה"ת פינחס ס"ע א'רג ואילך. שם ע' א'ריב ואילך. תבוא שם. סה"מ תר"ל ע' רה ואילך.**

כביכורה . . אבותיכם: **הושע ט, י.**

מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר: **ב"ר פ"א, ד.**

ווי חז"ל זאָגן . . „ראשית": **תנחומא (באבער), ויק"ר ופרש"י שם. וראה אוה"ת להה"מ בתחלתו.**

בראשית ברא אלקים: **בראשית א, א.**

ווי חז"ל זאָגן . . העולם: **סנהדרין לז, סע"א במשנה. וראה פירוש המשניות להרמב"ם בהקדמתו ד"ה דע כי הקדמונים חקרו.**

לפני מזבח ה' אלקיך: **תבוא כו, ד.**

די עיקר'דיקע מציאות פון אַ אידן איז זיין ג־טלעכע נשמה: **ראה תניא פכ"ט (לו, א). ר"פ לב. שעהיוה"א פ"ו (פ, סע"ב). רדב"ז לרמב"ם הל' ממרים פ"ב ה"ד.**

חלק אלקה ממעל ממש: **תניא רפ"ב.**

מיט וואָכעדיקע וועלט־זאַכן פון פרנסה וכדומה — וויבאַלד זיי זיינען דאָך דברי הרשות פון אַ אידן, געהערן אויך זיי צום ענין פון ביכורים, ובמילא דאַרפן זיי זיין דורכגענומען מיט דער פולסטער און העכסטער מאָס דערהויבנקייט און הייליקייט, ווי עס פּאַסט פאַר אַ זאַך וואָס ווערט געטאָן לפני ה׳ אלקיך.

און אפילו ווען עס רעדט זיך וועגן אַן איינציקע מחשבה, אַ דיבור אָדער אַ מעשה, וואָס זעט אויס מינדערווערטיק אין פאַרגלייך צו אַנדערע זיינע מחשבות, דיבורים און מעשים — אָבער ביים אַריינטראַכטן זיך ווי געהעריק, אַז אויך די מחשבה, דבור אָדער מעשה איז אַ טייל פון „ביכורים״, וואָס ווערט געבראַכט אין בית המקדש, לפני ה׳ אלקיך — און דער כהן אשר יהי׳ בימים ההם גיט אַכטונג אויף זיין יעדער תנועה — וועט ער געוויס זיך באַמיען און אָנשטרענגען אַז יעדער מינדסטע זאַך, יעדער איינצלנער פרט פון זיין הנהגה, זאָל געטאָן ווערן מיט דער פולסטער אויפמערקזאַמקייט און אָפּגעהיטנקייט.

אַזוי ווי מיר געפינען עס ביי דער מצוה פון ביכורים אין פשטות, אַז דאָס ברענגען די ביכורים ווערט דורכגעפירט מיט גרויס צוגעטראָגנקייט און אויפמערק־זאַמקייט ביי יעדן פרט: גלייך ביים אָנהויב, ביים אָפּשיידן די ביכורים, איז אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה כורך עלי׳ גמי לסימן ואומר הרי זו בכורים; דערנאָך נעמט ער צוזאַמען די פירות, פירט זיי אַליין דעם גאַנצן וועג, ביז ער ברענגט זיי אין באַצירטע קאָרבן כו׳ קיין ירושלים אין בית המקדש, מיטן גאַנצן פיל־פּרטימדיקן סדר פון הבאת ביכורים, ווי געשילדערט אויספירלעך דורך חז״ל.

און צוזאַמען מיטן געפיל פון גרויסער אחריות, און זהירות פון אידן אין יעדן פרט פון זיין „ביכורים״־הנהגה, ווערט ער דורכגענומען מיט דער געוואַלדיקער שמחה פון דעם גרויסן גליק וואָס ער האָט זוכה געווען בהשגחה פרטית צו זיין דעם אויבערשטנ׳ס „ביכורים״ און קענען „ברענגען״ זיך מיט אַלע זיינע מחשבות דיבורים און מעשים און זיי אַוועקגעבן צו דעם אויבערשטן,

און אַזוי געפינען מיר אין דעם גרויסן פייערלכען סדר פון הבאת ביכורים אין

דברי הרשות . . דורכגענומען מיט . . הייליקייט: ראה גם מכתב עש״ק ח״י אלול תשמ״ג (לקו״ש חכ״ד ע׳ 622 ואילך). ושׁ״נ.

כהן אשר יהי׳ בימים ההם: *תבוא כו, ג.*

אדם יורד לתוך שדהו כו׳: פרש״י עה״פ תבוא כו, ב. מביכורים פ״ג מ״א. תוספתא ביכורים פ״ב ה״ז. פרש״י עה״פ משפטים כג, יט. רמב״ם הל׳ ביכורים פ״ב הי״ט.

ער . . פירט זיי אַליין: ד„המפריש ביכוריו להעלותם בידו לירושלים, לא ישלחם ביד שליח״ — רמב״ם שם פ״ב הכ״א, מירושלמי ביכורים פ״א ה״ה. וראה להלן בפנים, ובהנסמן שם הערה ד״ה קומענדיק.

ווי געשילדערט אויספירלעך דורך חז״ל: ביכורים פ״ג. רמב״ם שם פ״ג הי״ב ואילך. פ״ד הט״ז ואילך.

פשטות, ביז אַז במשך דעם גאַנצן וועג גייענדיק קיין ירושלים קורין שמחתי באומרים לי בית ה׳ נלך, **און קומענדיק אין ירושלים און הר הבית, האָט יעדער ברייגנער פון ביכורים אַליין געגומען זיין „סל״, ביכורים־קאָרב אויף זיין אַקסל און געלויבט דעם אויבערשטן** – ואומרין הללוי׳ הללו א־ל בקדשו וכו׳ עד כל הנשמה תהלל י־ה הללוי׳, **און גאָר באַזונדערס איז די שמחה געווען גרויס ביים קומען אין בית המקדש, נאָכן אַוועקלייגן די ביכורים** לפני מזבח ה׳ אלקיך, **וואָס דעמאָלט איז** וענית ואמרת – **האָט ער געזאָגט הויך, קלאָר און מיט גרויס פרייד די פרשה פון ביכורים.**

• • •

דאָס אויבן־געזאָגטע גיט צו אַ פאַרשטאַרקטן חיות און שמחה אין דער ספעציעלער עבודה פון אַ אידן במשך דעם חודש אלול – די צייט פון חשבון הנפש אויפן פריערדיקן יאָר און צוגרייטונג צום קומענדיקן יאָר, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה – ווען יעדער איד פילט זיך נאָענט צום אויבערשטן, אני לדודי ודודי לי; **און ווי דער באַוואוסטער משל פון אַלטן רבי׳ן, אַז אין חודש אלול איז דער אויבערשטער פירט זיך דאַן מיט אידן אויפן שטייגער ווי אַ מלך וואָס גייט אַרויס „אין פעלד״ און איז דאָרט מקבל פנים יעדן איינעם** בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם.

ווען אַ איד פילט אָט־די נאָענטקייט פון השי״ת, רופט עס ביי אים אַרויס אַ צווייענדיקע התעוררות אין האַרצן – פון איין זייט אַ גרעסערע אָנשטרענגונג אין זיין חשבון הנפש און הכנה, דורך פאַרבעסערן זיך און אויפהויבן זיך אין יעדן און אין אַלע פרטים פון עבודת השם – תורה, עבודה און גמילות חסדים, ווי ס׳איז

קורין . . נלך: **רמב"ם שם פ"ד הט"ז, מירושלמי שם פ"ג ה"ב.**

שמחתי . . נלך: **תהלים קכב, א.**

קומענדיק אין ירושלים . . האָט יעדער ברייגנער . . אַליין געגומען זיין „סל״ . . אויף זיין אַקסל: **ביכורים פ"ג מ"ד. תוספתא ביכורים פ"ב ה"ח. רמב"ם שם פ"ג הי"ב. פ"ד הי"ז.**

ואומרין . . הללוי׳: **רמב"ם שם פ"ד הי"ז, מירושלמי שם פ"ג ה"ב.**

הללוי׳ הללו א־ל בקדשו וכו׳: **תהלים מזמור קנ. וראה ביאורו: פרדס שער ב רפ"ג ורפ"ה. ועוד. אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע׳ תקפח ואילך.** וש"נ.

וענית ואמרת: **תבוא כו, ה. וראה לקוטי לוי יצחק לנ"ך ע׳ רמד.**

אני לדודי ודודי לי: **שה"ש ו, ג. – ר"ת אלול (נסמן במכתב ח"י אלול ש.ז. הערה ד"ה זה (לעיל ע׳ 457)).**

דער באַוואוסטער משל פון אַלטן רבי׳ן: **לקו"ת פ׳ ראה ד"ה אני לדודי הא׳ ס"א (לב, ב). וראה ד"ה אני לדודי תשמ"ג (סה"מ מלוקט ח"א ע׳ תסז ואילך), השייכות דמאמר זה (שבלקו"ת) לפרשת ראה והרמז לדף לב.**

תורה, עבודה און גמילות חסדים: **שלושת העמודים שעליהם העולם עומד וקיים – אבות פ"א מ"ב. שם מי"ח. וראה ד"ה על שלשה דברים העולם עומד שנאמר ב„חנוכת ביהכנ"ס, כ"א אלול, שי"ת״ (נדפס בסה"מ הש"ת ע׳ 160 ואילך). ד"ה זה בסה"מ מלוקט ח"ד ע׳ שפג ואילך.**

צוגעפּאַסט פּאַר דער אויפפירונג פון איינעם וואָס געפינט זיך אין אַזאַ אויסנאַמס נאָענטקייט צו מלך מלכי המלכים הקב״ה: און צוזאַמען דערמיט, אַ טיפער אהבה־געפיל צום אויבערשטן (ווי אויסגעדריקט אין די ווערטער „אני לדודי״), ביים דערהערן און דערפילן די גרויסע און וואַרעמע „הארת פנים״ פון דעם אויבערשטן צו יעדן אידן.

* * *

ויהי רצון, אַז יעדער איינער און איינע זאָל אויסניצן די לעצטע סגולה־טעג פון דעם סגולה־חודש אלול, פון דעם סגולה־יאָר „הי׳ תהא שנת אראנו נפלאות״ – אין דער פולסטער מאָס,

און מען זאָל גלייך זוכה זיין צו „תבוא אל הארץ אשר ה׳ אלקיך נותן לך וירשתה וישבת בה״, ביז אַז יעדער איד באַזעצט גלייך זיין אייגענעם חלק אין ארץ ישראל,

און ברענגט גלייך ביכורים בפשטות, ובשמחה גדולה, אין דעם בית המקדש השלישי, וואָס וועט געבויט ווערן דורך דעם אויבערשטן אַליין, מקדש אדנ־י כוננו ידיך, ומעשה ידינו כוננהו,

אין דער גאולה האמיתית והשלימה דורך משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, תיכף ומיד ממש.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה

לשנה טובה ומתוקה

דעם סגולה־חודש אלול: שבו הוא זמן התגלות י״ג מדות הרחמים – לקו״ת ד״ה הנ״ל שם (לב, א־ב). ד״ה זה הב׳ ס״א (לג, א). שם ד״ה ושמתי כדכד הא׳ ס״א (כד, ד). מאמרי אדהאמ״צ דברים ח״ב ס״ע תכב ואילך, ובהנסמן שם בהערה ד״ה הנזכר בספרי הקבלה.

הי׳ תהא שנת אראנו נפלאות: ראה בארוכה מכתבים כלליים לחג הפסח שנה זו*.

בית המקדש השלישי, וואָס וועט געבויט ווערן דורך דעם אויבערשטן אַליין: פרש״י ותוס׳ סוכה מא, סע״א. תוד״ה אין – שבועות טו, ריש ע״ב. זהר ח״א כח, א. ח״ג רכא, א. תקו״ז תיקון ח. פרש״י עה״פ מקדש אדנ־י כוננו ידיך.

מקדש אדנ־י כוננו ידיך: בשלח טו, יז.

ומעשה ידינו כוננהו: תהלים צדי״ק, יז (טו״ב). ובמדרש תהלים עה״פ: לעתיד לבוא אני אבנה אותו ומשרה שכינתי בתוכו ואינו חרב לעולם.

---

*) נדפסו בסה״ש תנש״א ח״ב ע׳ 883 ואילך. המו״ל.

צילומי עלי ההגהה דשיחת ב' אלול, אחר תפלת המנחה תשל"ז

סקירה קצרה על שיחת ב' אלול ה'תשל"ז

בקיץ תשל"ו הכריז כ"ק אדמו"ר על מבצע חינוך, ועל השנה כ"שנת החינוך". בהמשך לזה עורר על שינון הי"ב פסוקים ומאמרז"ל. בל"ג בעומר הי' פאראד, וכ"ק אדמו"ר השתתף בזה על אף שלא היתה ביום ראשון. ב'פאראד' זה אמר ג' שיחות וביני השיחות תורגמו באנגלית.

ביום ג, ב' אלול תשל"ז התקיים כינוס של ילדים מהמחנות קיץ היומיים. בכינוס זה הותחל "סדר" חדש של כינוסי ילדים: בתחלה אמרו את הי"ב פסוקים ומאמרז"ל, אח"כ אמר כ"ק אדמו"ר ג' שיחות כמו הפאראד של שנה שעברה, ואח"כ נתן להמדריכים מטבעות של עשר סנט לחלק להילדים, ב' מטבעות לכ"א, א' לתת לצדקה, והב' בשביל עצמם. וממנו והלאה נהי' כך הסדר הרגיל של כינוסי הילדים.

בהמשך לזה, הואיל כ"ק אדמו"ר להגי' השיחה ויצא לאור בחוברת בפ"ע, ואח"כ בלקו"ש חי"ד ע' 276.

את צילומי כתי"ק עלי־ההגהה משיחה זו מפרסמים אנו בזה בקשר ליובל שנים משנת החינוך. וזאת למודעי: בעיון בהגהות יש להבהיר, שאין 'קדושה' מיוחדת בהמילים שהוסיף וכו' יותר על שאר השיחה, ואדרבה - החידוש הכי גדול הוא שמ'הנחה' שערכו אנשים שוכני בתי חומר, נהי' שיחה מוגהת בחותם כ"ק אדמו"ר. ולהעיר, שישנם שיחות ומאמרים שכ"ק אדמו"ר הואיל להגי' בהם רבות ובכ"ז לא יצא בטבעת המלך כ'מוגה', ולאידך, ישנם שיחות ומאמרים שהגי' בהם מועט או רק שם V עליהם ויצאו לאור בטבעת המלך, ואין אחר המלך כלום. ומפרסמים אנו בזה הצילומים לחביבותא דמילתא של 'א כתב פון רבי'ן' בלבד.

השתלשלות ההגהה בשיחה זו

בד"כ עד לערך תחלת שנת תשמ"ח, הסדר בהגהת שיחות ומאמרים הי' שהיו שתי הגהות. ז.א. שתחלה הגי' את השיחה כפי שהי' מתוקתק בקופיר וכיו"ב. אח"כ ערכו המניחים את השיחה ע"פ ההגהות, והכניסו את השיחה שוב (בד"כ) מסודר לדפוס ב'געלי'ס להגהה נוספת לפני ההדפסה. לפעמים אף הוכנס להגהות נוספות.

בשיחה זו, ההגהה הראשונה היא על ההנחה שיצא לאור בשעתו ע"י ועד הנחות התמימים. בראש השיחה הורה כ"ק: **<u>כל המ"מ – בשולי הגליון</u>**, וכנראה שכ"ק הגי' במקצת באותה הזדמנות **בעפרון**. כנראה בהמשך לזה הכינו דף של הערות ומ"מ, והוכנס ביחד עם אותם עלי ההגהה, והואיל כ"ק אדמו"ר להוסיף 5 הערות בכתי"ק

בעלה בפ"ע, והגי' את המ"מ שהכינו, וכן המשיך להגי' את השיחה, וציין בפנים השיחה את ציוני ההערות. בצד כל שורה של ציון הערה הוסיף כ"ק אדמו"ר נקודה. ההגהה בהזדמנות זו נעשתה ככל הנראה **בעט**.

בהמשך לזה ערכו שוב את השיחה ע"פ ההגהות וסדרו אותה לדפוס, ערכו את הפתח דבר, והכניסו את ה'געליי'ס להגהה.

בצירוף לזה הכניסו שאלה על א' ההערות, ביחד עם (צילום?) דף ההערות. דוגמא נוספת מפעם שהכניסו שאלה ביחד עם צילום הגהת כ"ק אדמו"ר היא שאלת המניחים על ד"ה ויענך וירעיבך תשכ"ג שנדפסה בראש תורת מנחם - ספר המאמרים מלוקט תמוז-אלול.

ההגהה שני' נעשתה ככל הנראה **בעפרון**.

איזה כללים בהגהה

- בהגהת השיחות בד"כ משתמש כ"ק אדמו"ר במה שיש לפניו. כלומר, רק מתקן את הסגנון כפי שכתבו המניחים. בהקשר זה, רגיל כ"ק אדמו"ר לתקן **על המילים** שכתבו המניחים מתיבה א' לשני'. לדוגמא: רגיל כ"ק אדמו"ר לתקן מ'דער' ל'דעם' ע"י שכותב L בתוך הרי"ש. וכהנה רבות במאד.
- לפעמים רבות, ובפרט בהגהה ראשונה, כותב כ"ק אדמו"ר דברים ע"מ שהמניחים יבינו מעצמם איך צריכים לכתוב. למשל, לפעמים רבות בסיום הערות אין כ"ק אדמו"ר מסיים בנקודה, כי מובן מעצמו שכך צריכים להדפיס לפועל. וכן במ"מ, הרבי סומך על המניחים לכתוב הציון הנכון, ולכן לפעמים רבות מניח הציון ריק ע"מ שהמניחים ימלאו את זה (וראה בזה שיחת ש"פ ויחי תשמ"א). וכן כיו"ב.
- הציון (*) היא להתחיל פיסקא חדשה. בהגהה שני' שלפנינו רואים פעם שכ"ק אדמו"ר כתבו לסימון להוסיף רווח כמו כל פיסקא חדשה.

לתועלת המעיינים הבאנו כאן פיענוח מלא של כתי"ק ההגהות. ויש לציין אשר יתכן שנפלו שגיאות בפיענוח, ובפרט שחלק מהצילומים אינם ברורים כ"כ.

* * *

שיחת

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

לילדי מחנות קיץ יומיים **ש"י** *[תחלה הי' כתוב אחרי התאריך וכ"ק אדמו"ר העבירה לכאן]*

•

יום ג, ב' אלול התשל"ז

בס"ד.

אין דער חוברת ווערט ~~ארויסגעגעבן~~ געדרוקט די שיחה פון כ"ק אדמו"ר שליט"א וועלכע ער האט געזאגט יום ג', ב' אלול ה'תשל"ז, צו די קינדער שי' פון די מחנות קיץ יומיים וועלכע זיינען דאַן געקומען דאווענען מנחה צוזאמען מיט כ"ק אדמו"ר שליט"א.

די דאזיקע שיחה איז איבערגעזען געווארן דורך כ"ק אדמו"ר שליט"א און ער האט אויך צוגעגעבן הערות און מראי מקומות.

מערכת "אוצר החסידים"

עש"ק יג, אלול ה'תשל"ז, נ. י.
שנת השבעים וחמש להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בס״ד.

אין דער חוברת ווערט ~~ארויסגעגבן~~ **געדרוקט** די שיחה פון כ״ק אדמו״ר שליט״א וועלכע ער האט געזאגט יום ג׳, ב׳ אלול ה׳תשל״ז, צו די קינדער **שי׳** פון די מחנות קיץ יומיים וועלכע זיינען דאַן געקומען דאווענען מנחה צוזאמען מיט כ״ק אדמו״ר שליט״א.

די דאזיקע שיחה איז איבערגעזען געווארן דורך כ״ק אדמו״ר שליט״א און ער האט צוגעגעבן הערות און מראי מקומות.

מערכת ״אוצר החסידים״

עש״ק יג, אלול ה׳תשל״ז, נ.י.
שנת השבעים וחמש להולדת כ״ק אדמו״ר שליט״א

בס"ד.

שיחה לילדי מחנות קיץ יומיים

יום ג' פ' שופטים, ב' אלול, אחר תפלת מנחה, ה'תשל"ז.

הנחת הת' בלתי מוגה

אמרו את הי"ב פסוקים ומאמרז"ל.

א. ווען אידישע קינדער (אינגעלעך און מיידעלעך) קלייבן זיך צוזאמען, און אין אן ארט וואו מ'דאווענט צום אויבערשטן, און וואו מ'לערנט תורה,

און די קינדער דאווענען ~~אויך~~, און פארן דאווענען גיבן זיי צדקה, און נאכן דאווענען לערנען זיי תורה – די צוועלף פסוקים ומאמרז"ל (און ענלעכס) –

זאגט אונז ~~די~~ תורה, אז דאס ברענגט אריין שטארקייט, און ברענגט אריין דעם אויבערשטנ'ס ברכות אין דער גאנצער וועלט;

אנהויבנדיק פון די קינדער ~~אליין~~, און זייערע עלטערן און משפחות, און ~~מיט~~ זייערע מדריכים ומדריכות,

און דורך זיי – ~~אויך~~ צום גאנצן אידישן פאלק, און דורך דעם אידישן פאלק – צו דער גאנצער וועלט, אז ס'זאל זיין שלום אין וועלט, און מ'זאל האבן דעם אויבערשטנ'ס ברכות אין אלץ וואס מ'נויטיקט זיך.

~~וואס~~ דערפון פארשטייט מען דעם גרויסן זכות און דעם גרויסן כח וואס עס האט יעדערער פון אייך (סיי אינגעלעך און סיי מיידעלעך), און אלע אידישע קינדער וואו זיי געפינען זיך –

אז דער אויבערשטער ווארט אז זיי זאלן געבן צדקה (ווייל דאס איז ~~דיינע~~ א מצוה ~~(באה אגה"ק סט"ד)~~), און זיי זאלן דאווענען צו אים, און זיי זאלן לערנען תורה,

און דורך דערויף ברענגען זיי דעם אויבערשטנ'ס ברכות צו דער גאנצער וועלט.

ב. עס קומט נאך צו אין דעם, בשעת מ'באווייזט א ביישפיל אז כאטש די בתי-ספר און די חדרים און די תלמוד-תורה'ס און די ישיבות זיינען ניט אפן, פונדעסטוועגן קלייבן זיי זיך צוזאמען און מ'לערנט תורה, און מ'לערנט ווי אזוי צו מקיים זיין מצוות, און מ'איז מקיים מצוות –

איז דאך דאס א הוספה (א צוגאב) אין דעם זכות און אין דעם אויפטו וואס די קינדער טוען אויף פאר זיך, און פאר זייערע משפחות, און פארן גאנצן אידישן פאלק, און פאר דער גאנצער וועלט.

– און –

[בראש השיחה סימן חץ וכתב:] **<u>כל המ"מ – בשולי הגליון</u>**

[סימן להוציא המילים 'הנחת הת' בלתי מוגה']

אמרו את הי"ב פסוקים ומאמרז"ל.[1]

ס"א

און די קינדער דאווענען ~~אויך~~, און פארן דאווענען . .

זאגט אונז ~~די~~ תורה, אז דאס . .

אנהויבנדיק פון די קינדער ~~אליין~~, ~~מיט~~ **און** זייערע עלטערן און משפחות, און ~~מיט~~ זייערע מדריכים ומדריכות,

און דורך זיי – ~~אויך~~ צום גאנצן אידישן פאלק, און דורך דעם אידישן פאלק – צו דער גאנצער וועלט, *אז ס'זאל זיין . .

~~וואס~~ דערפון פארשטייט מען . .

און דער אויבערשטער וו<u>א</u>רט אז זיי זאלן געבן צדקה (ווי~~ב~~**לאע**~~לד~~[2] ~~אז~~ דאס איז זיינע א מצוה[3] ~~(ראה אגה"ק סי"ז)~~) . .

ס"ב

עס קומט נאך צו אין דעם: - בשעת מ'באווייזט . .

הגהה השני':

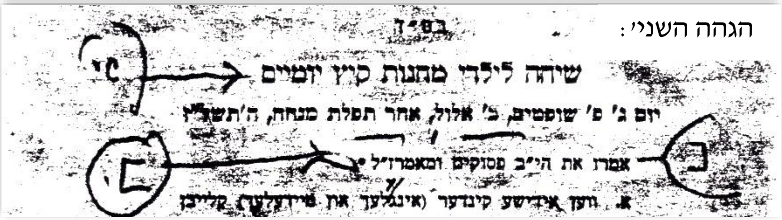
בס"ד
שיחה לילדי מחנות קיץ יומיים
יום ג' פ' שופטים, כ' אלול, אחר תפלת מנחה, ה'תשל"ז
אמרו את הי"ב פסוקים ומאמרז"ל.
א. ווען אידישע קינדער (אינגלעך און מיידעלעך) קלייבן

בס"ד

שיחה לילדי מחנות קיץ יומיים **שי'**

יום ג' פ' שופטים, ב' אלול, אחר תפלת מנחה, ה'תשל"ז

[אמרו את הי"ב פסוקים ומאמרז"ל*].

א. ווען אידישע קינדער (אינג**ע**לעך און מיידעלעך) . .

- ב -

און זיכער וועלן זיי אויך באיינפלוסען אנדערע אידישע קינדער זיי זאלן אויך אזוי טאן –

וואס דער זכות וועט אויך זיין אויף זייער רעכענונג, אז זיי האבן געבראכט נאך אידישע קינדער צו פירן זיך ווי אידישע קינדער דארף זיך פירן – לויט ווי דער אויבערשטער וויל.

ג. ס'איז דאך באוואוסט דער ווארט פון דעם בעש"ט און פון דעם אלטן רבי'ן, אז פון יעדער זאך זאל מען זיך אפלערנען א וועג און א ~~צוגאב~~ ווי אזוי צו דינען דעם אויבערשטן ~~(היום יום ע' נב, וראה ג"כ כש"ט הוספות אות קכז קכט, ובהנסמן שם)~~, און ספעציעל – פון דער סדרה אין תורה וועלכע מ'לערנט און מ'לייענט אין דער וואך ~~(סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך)~~.

וואס די סדרה פון היינטיקע וואך איז: שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך ~~(שופטים טז, יח)~~.

די אנווייזונג אין דעם:

יעדער איד, ~~און~~ יעדער קינד, אפי' קליינע קינדער, איז אן "עולם מלא" ~~(ראה סנהדרין לז, א (במשנה))~~ (א גאנצע וועלט), וואס אין דער וועלט א סאך שטעט, א סאך אפטיילונגען, אין וועלכע ער טוט און לעבט, וואס דאס איז: זיין טראכטן און זיין רעדן און זיין טאן,

און אין די דארף זיין "שעריך" – טויערן און טירן, וואס דער ענין פון א טיר איז אז דורך איר גייט מען אריין, מ'נעמט אריין זאכן צו זיך, און מ'קען אויך פארשליסן די טיר, אז מ'זאל ניט קענען אריינגיין.

ד.ה. ~~אז~~ יעדער קינד, און יעדער ערוואקסענער, האט אויף זיך די מצוה – צוזאמען מיט דער נתינת כח אז ער זאל דאס קענען דורכפירן – אז סיי אין זיין טראכטן און סיי אין זיין רעדן און סיי אין זיין טאן, איז-ווען ס'קומט צו א גוטע זאך, צו טאן א מצוה, אדער לערנען תורה, אדער דאווענען, אדער טאן א טובה דעם צווייטן – האלט ער דעמולט די "טיר" אפן און ברייט, און ער נעמט דאס אריין צו זיך, און פירט זיך אזוי;

און ווען ס'קומט צו ניט קיין גוטע זאך, נאכגעבן דעם יצה"ר ח"ו – פארשליסט ער גלייך די טיר, און לאזט אים ניט אריין, ווארום ער ווייסט אז ער איז דעם אויבערשטנ'ס א קינד, און ער דארף זיך אויפפירן לויט ווי דער אויבערשטער וויל פון אים.

וואס כדי צו פירן זיך אזוי ווי דער אויבערשטער וויל – קומט דאס דורך די אויגן – וואס מ'זעט און מ'לערנט דאס

- וואס -

. . אויף זייער רעכענונג,[4] אז זיי האבן . .

ס״ג

ס'איז דאך באוואוסט דער ווארט פון דעם בעש״ט[5] און פון דעם אלטן רבי'ן,[6] אז פון יעדער זאך זאל מען זיך אפלערנען א וועג און אן **אנווייזונג** ~~צוגאב~~ ווי אזוי צו דינען דעם אויבערשטן ~~(היום יום ע' נב. וראה ג״כ כש״ט הוספות אות קכז-קכט, ובהנסמן שם)~~, און ספעציעל – פון דער סדרה אין תורה וועלכע מ'לערנט און מ'ליינט אין דער וואך[7] ~~(סה״ש תש״ב ע' 29 ואילך)~~.

וואס די סדרה פון היינטיקע**ר** וואך איז: ״שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך״[78] ~~(שופטים טז, יח)~~ . .

יעדער איד, ~~און~~ יעדער קינד, אפילו קליינע קינדער, איז אן ״עולם מלא״[9] ~~(ראה סנהדרין לז, א (במשנה))~~ (א גאנצע וועלט), וואס אין דער וועלט **איז** ~~האט ער~~ א סאך שטעט . .

און אין ד~~י~~**עם** ~~זאכן~~ **אלעם** דארף זיין שעריך . .

. . און מ'קען אויך פארשליסן די טיר, אז מ'זאל ניט קענען אריינגיין.

ד.ה. ~~אז~~ יעדער קינד . .

. . איז - ווען ס'קומט צו א גוטע זאך . .

. . האלט ער דעמולט די ״טיר״ אפן און ברייט **אפן**, און ער ״נעמט דאס אריין צו זיך״, און פירט זיך אזוי.

. . און לאזט עם ניט אריין; *ווארום ער וויים~~ט~~ אז ער איז . .

. . וואס מ'זעט און מל~~יי~~**ער**נט דאס *[המשך בעמוד הבא]*

הגהה השני':

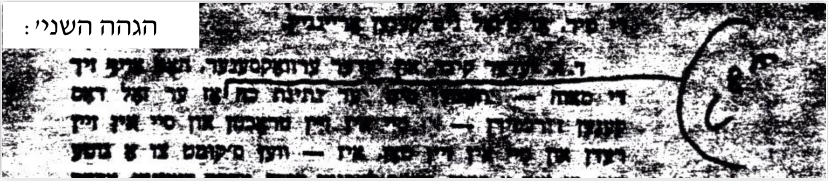

. . צוזאמען מיט דער נתינת כח*[8] אז ער זאל דאס קענען דורכפירן . .

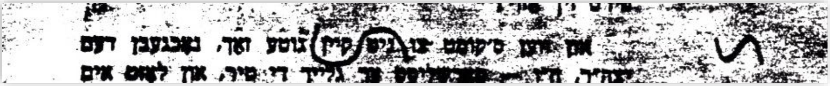

און ווען ס'קומט צו קיין ניט גוטע זאך *[תחלה הי' כתוב ניט קיין וכ״ק אדמו״ר שינה כנ״ל]* . .

- ג -

וואס ס'שטייט אין די ספרים, און דורך דעם ווייסט מען ווי אזוי צו פירן זיך;

און ס'קומט דורך די אויערן - וואס מ'הערט וואס דער מלמד (דער טיטשער) אדער דער מדריך ומדריכה הייסט און לערנט ווי אזוי מ'זאל זיך פירן;

און ס'קומט דורך דעם וואס זיין לעבן איז א כשר'ער לעבן - וואס דאס קומט דורך אטעמען מיטן נאז - אטעמט ער אריין אין זיך ריינע און הייליקע לופט, וואס דאס איז די לופט פון תורה און מצוות און אידישקייט;

און ס'קומט אויך דורך זיין מויל - אז ער עסט נאר כשר'ע מאכלים, און טרינקט נאר כשר'ע משקה.

און אויף דערויף האט ער די "שעריך" - טירן צו די אלע זאכן:

אז בשעת ס'איז דא ניט קיין כשר'ע זאך, פארשליסט ער זיין מויל, און ער עסט ניט אדער טרינקט ניט די זאך;

בשעת ס'איז דא ניט קיין ריינער אויר (לופט), אטעמט ער ניט די לופט, נאר ער זוכט ריינע לופט - אין א חדר, א ישיבה, א תלמוד תורה, און א ביהכנ"ס;

און ער האלט אפן די אויגן נאר ווען ס'איז גוטע ספרים און גוטע זאכן אויף צו לייענען, און ער האלט אפן די אויערן צו הערן נאר גוטע זאכן - און ער פארשליסט זיי אויב דאס איז ניט קיין פאסענדע זאכן (ראה בכ"ד ש"ך עה"ת ר"פ שופטים. אוה"ת שופטים ע' תתכב).

ד. און אויף דעם[redacted] האט מען דעם זכות, אז בשעת יעדער קינד און יעדער ערוואקסענער וועט האבן דעם "שופט ושוטר" (וואס דאס איז ער אליין) אין די אלע דערמאנטע זאכן -

וועט דאס [redacted]ברענגען אז אינגיכן זאל קומען משיח צדקנו, וואס ער וועט אויפשטעלן די "שופטים ושוטרים" פון די סנהדרין, אין ירושלים עיה"ק און אין ארץ הקודש.

און מ'וועט מקיים זיין די מצוה פון "שופטים ושוטרים תתן לך גו'" ווי זי איז געמיינט בפשטות, ובקרוב ממש -

אין דעם זכות פון דער אויפפירונג פון די קינדער, אינגעלעך און מיידעלעך, און זייערע עלטערן, און דער אויפפירונג פון דעם גאנצן אידישן פאלק, אין די אלע דערמאנטע זאכן, און אין דער פולסטער מאס.

* * *

ה. אזוי ווי "המעשה הוא העיקר" (אבות פ"א מי"ז) - וויל

[המשך מעמוד הקודם] וואס ס'שטייט אין ~~די~~ **אונזערע** ספרים . .

. . איז א כשר'ער לעבן – *וואס דאס קומט . .

. . ריינע און הייליקע לופט, ~~וואס דאס איז~~ די לופט . .

און ס'קומט ~~אויך~~ דורך זיין מויל – אז ער עסט נאר כשר'ע מאכלים, און טרינקט נאר כשר'ע ~~זאכ~~**משקין**.

און אויף דערויף האט ער ~~די~~ "שעריד" – טירן צו די אלע זאכן:

~~אז~~ בשעת ס'איז דא . .

~~און~~ ער האלט אפן די אויגן נאר ווען ס'איז גוטע ספרים און גוטע זאכן ~~אויף~~ צו ליי~~יי~~**ע**נען, און ער האלט אפן די אויערן צו הערן נאר גוטע זאכן – און ער פארשליסט זיי אויב דאס איז ניט קיין פאסענדע זא~~ך~~**כן**.[9] ~~(ראה בכ"ז שיך עה"ת ר"פ שופטים. אוה"ת שופטים ע' תתכב)~~.

ס"ד

און אויף דע**ם**~~רויף~~ האט מען דעם זכות . .

וועט דאס ~~אר~~אפברענגען . .

. . וואס ער[10] וועט אויפשטעלן . .

. . פון דעם גאנצן אידישן פאלק, *אין די אלע דערמאנטע זאכן, און אין דער פולסטער מאס.

ס"ה

אזוי ווי "המעשה הוא העיקר"[11] ~~(אבות פ"א מי"ז)~~ – וויל*[המשך בעמוד הבא]*

הגהה השני:

. . און דורך דעם ווייס~~ט~~ מען ווי אזוי צו פירן זיך . .

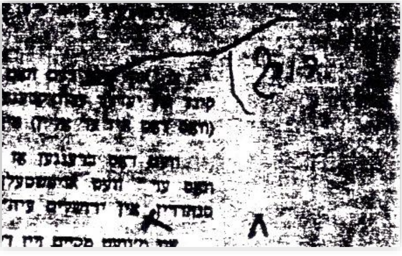

ד. און אויף **דורך** דעם האט מען דעם זכות . .

. . די "שופטים ושוטרים" פון די סנהדרין; אין ירושלים עיה"ק און אין ארץ הקודש . .

- ד -

דאך יעדער קינד (און אזוי אויך-~~בנוגע צו~~ ערוואקסענע) עפּעס טאן בפועל.

איז א גוטע זאך אז צוזאמען מיט די גוטע החלטות (באשלוסן) וואס מ'וועט איצטער מאכן (אדער וואס מ'האט שוין געמאכט) אויף צו מוסיף זיין אין אידישקייט, אין לערנען תורה און מקיים זיין מצוות - זאל מען אויך אנהויבן פון א מעשה בפועל (א קאנקרעטע זאך),

סיי בנוגע צו זיך אליין, און אויך אויף צו איינווירקן אויף נאך א קינד (א חבר אדער א חבר'טע), און אויף מערערע קינדער, ווי דערמאנט פריער (באמירת הי"ב פסוקים ומאמרז"ל) אז "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה"[12] ~~(קדושים יט, יח. תו"כ ופירש"י עה"פ)~~.

און דאס איז: אז יעדערער פון די קינדער (סיי אינגעלעך און סיי מיידעלעך) זאל האבן אן אייגענעם סידור, און אויף דעם (בלעטל וואס איז נאך איידער עס הויבט זיך אן דער) סידור זאל ער אנשרייבן "לה' הארץ ומלואה"[13] ~~(תהלים כד, א)~~, אז דעם אויבערשטן געהערט די גאנצע וועלט מיט אלץ וואס ס'געפינט זיך אין וועלט, און יעדער טאג ווען ער וועט דאווענען, וועט ער א קוק טאן אויף דעם און וועט זיך דערמאנען אז די גאנצע וועלט געהערט צום אויבערשטן.

און אונטער די ווערטער "לה' הארץ ומלואה", זאל ער ~~אויך~~ אנשרייבן זיין אידישן נאמען, וואס דאס וועט באווייזן אז ער גיט זיך איבער צום אויבערשטן.

און דאס וועט אים אויך דערמאנען ~~אויף~~ זיין אידישן נאמען.[14]

און ווי געזאגט פריער, אז ס'[15] זאל זיין סיי ביי אינגעלעך און סיי ביי מיידעלעך.

און אויך איינווירקן אויף זייערע חברים אדער חבר'טעס אז זיי זאלן אויך טאן אזוי - אז יעדערער פון זיי זאל האבן א פערזענליכן סידור, צוזאמען מיט דעם אויפשריפט.

~~און~~ דערצו זאל יעדער קינד האבן אן אייגענע צדקה פושקע, און יעדן וואכן-טאג זאל ער אריינלייגן אהין (בלי נדר) א פרוטה (א מטבע) אויף צדקה.

וואס דורך דערויף וועט ער האבן די אלע דריי זאכן: תורה, תפלה, וגמ"ח - דעם סידור, וואס דאס איז דער ענין פון תפלה; און וויבאלד אז אין סידור זיינען פאראן ~~פארשידענע~~ פארשידענע פסוקים פון תורה, האט ער אויך דעם ענין פון תורה; און די צדקה פושקע איז דער ענין פון גמ"ח -

וואס אויף די דריי זאכן האלט זיך די וועלט[16] ~~(ראה

[המשך מעמוד הקודם] דאך יעדער קינד (און אזוי אויך **-** ~~בנוגע צו~~ ערוואקסענע)

. . און אויף מערער**ע** קינדער, *ווי דערמאנט פריער . .

. . זה כלל גדול בתורה"[12] ~~(קדושים יט, יח. תו"כ ופרש"י עה"פ)~~ . .

. . און סיי מיידעלעך) זאל האבן אן אייגענעם סידור, און אויף דעם (בלעטל וואס איז נאך איידער עס הויבט זיך אן דער) סידור זאל ער אנשרייבן "לה' הארץ ומלואה"[13] ~~(תהלים כד, א)~~, אז ~~ד~~**עצו**ם אויבערשטן . .

. . זאל ער ~~אויך~~ אנשרייבן זיין אידישן נאמען, וואס דאס וועט באווייזן . .

. . אויך דערמאנען אויף זיין אידישן נאמען[14].

און ווי געזאגט פריער, אז **דאס**~~ס~~ זאל זיין סיי ביי אינגעלעך און סיי ביי מיידעלעך[15] . .

~~און~~ דערצו זאל יעדער קינד האבן אן אייגענע צדקה פושקע, און יעדן וואכן-טאג זאל ער אריינלייגן אהין~~צו~~ (בלי נדר) א פרוטה (א מטבע) אויף צדקה . .

. . זיינען פאראן ~~פארשידענ~~ פארשידענע פסוקים . .

. . האלט זיך זיין וועלט[16] ~~ראה~~ *[המשך בעמוד הבא]*

הגהה השני׳ :

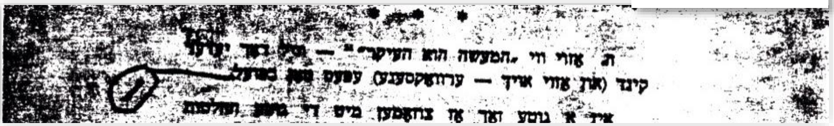
ת. אזוי ווי „המעשה הוא העיקר" — זאל דאך יעדער
קינד (און אזוי אויך — ערוואקסענע) עפעס טאן בפועל.
איז א גוטע זאך אז צוזאמען מיט די גוטע החלטות

. . (און אזוי אויך – ערוואקסענע) עפעס טאן בפועל~~.~~,

~~תנחומא פקודי א)~~, און אויך די גאנצע וועלט ~~(אבות פ"א מ"ב)~~.[17]

ו. און צוזאמען דערמיט זאל מען אויך באשליסן אז מ'זאל זיך שטארקן אין מחשבה דיבור ומעשה -

אז גלייך ווען ס'הויבט זיך אן דער טאג, איז ביים ערשטן געדאנק ווען ער וועט זיך אויפכאפן, וועט ער זיך דערמאנען אויפן אויבערשטן, אז "לה' הארץ ומלואה", וואס דאס איז בנוגע צו מחשבה;

און דאס וואס אים גלייך ברענגען צום דיבור - אז זיין ערשטער דיבור וועט זיין "מודה אני לפניך", אז ער דאנקט דעם אויבערשטן פאר אלץ וואס ער גיט אים, אנהויבנדיק פון "שהחזרת בי נשמתי";[18]

און גלייך נאך דערויף וועט זיין דער ענין המעשה - אז ביי אים הויבט זיך אן א ריינער טאג, דורך דעם וואס ער וואשט נעגל-וואסער, וואס דורך דעם איז דער גאנצער טאג א ריינער,

און דערנאך זאגט ער "ברכות השחר", און ער פירט זיך א גאנצן טאג ווי א אידישער קינד דארף זיך אויפפירן.

ז. דערצו קומט צו א ספעציעלע זאך, מצד דעם ענין פון "ואהבת לרעך כמוך":

~~אז~~ אינגעלעך זאלן זיך אפגעבן צו פועל זיין (אמוויניקסטנס) אויף נאך א אינגעלע וואס דערווייל טראגט ער נאך ניט קיין טלית-קטן - ער זאל אנהויבן טראגן א טלית-קטן, און אויב מ'דארף זאל ער אים געבן א טלית-קטן במתנה.

וואס אויף א טלית-קטן שטייט דאך ~~(שלח טו, לט ובפירש"י)~~ "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", אז דורך דערויף וועט ער זיך דערמאנען אויף אלע מצוות.[19]

און די מיידעלעך זאלן זיך אפגעבן צו פועל זיין (אמוויניקסטנס) אויף נאך א מיידעלע וואס דערווייל בענטשט זי נאך ניט קיין ליכט - אז זי זאל אנהויבן בענטשן ליכט יעדן ערב שבת און ערב יו"ט.

ח. וואס דורך דערויף וועט צוקומען ליכטיקייט ביי דער מיידעלע אין שטוב, און ס'וועט אויך צוקומען ליכטיקייט ביי יעדן אידן און ביי אלע אידן, ווארום "כל ישראל חברים"[20] ~~(ראה שופטים כ, יא)~~ - אלע אידן זיינען "חברים", ווי איין משפחה.

און דאס וועט מאכן ליכטיק די גאנצע וועלט, אז ס'וועט

[המשך מעמוד הקודם]~~תנחומא פקודי ג)~~, און אויך די גאנצע וועלט[17] ~~(אבות פ"א מ"ב)~~.

ס"ו

און דאס וועט אים גלייך[18] ברענגען . .

. . פאר אלץ וואס ער גיט אים, אנהויבנדיק . .

ס"ז

~~אז~~ אינגעלעד זאלן זיך אפגעבן צו פועל זיין (אַמווייניקסטנס) אויף . .

וואס אויף א טלית-קטן **(ציצית)** שטייט דאך[19] ~~(שלח טו, לט ובפרש"י)~~ . .

. . אפגעבן צו פועל זיין (אַמווייניקסטנס) אויף נאך . .

ס"ח

. . "כל ישראל חברים"[20] ~~(ראה שופטים כ, יא)~~ . .

און דאס וועט מאכן ליכטיק**ער** די גאנצע וועלט, **ביז** אז ס'וועט *[המשך בעמוד הבא]*

- ו -

זיין דער "קץ שם לחושך" ~~(איוב כח, ג)~~[21], אז ס'וועט זיך
ענדיקן די פינסטערניש פון גלות, און ס'וועט קומען די
ליכטיקייט פון דער גאולה.

וואס דאס וועט זיין דורך משיח צדקנו, וואס דעמולט
וועט זיין "ויהי בשלם סכו"[22] ~~(תהלים עו, ג)~~, וואס דאס גייט
אויף ירושלים וואס זי ווערט אנגערופן "שלם"[23] ~~(מדרש תהלים~~
~~עה"פ. ראה תוד"ה בר תענית טז, א)~~ (גאנצקייט[24] ~~(ראה זח"א~~
~~ב)~~ - וועט דער אויבערשטער[25] אויפבויען ~~ווידער~~ גאנץ דעם ביהמ"ק.

און דאס וועט זיין בקרוב ממש (גאר אינגיכן) - דורך
דערויף וואס יעדערער פון אייך, און יעדערער פון אונז; און
אלע אידן בכל מקום שהם, וועלן מוסיף זיין אין אידישקייט;

און דער אויבערשטער העלפט ~~צו~~ יעצטער אין דעם, ווי מ'זאגט
~~אין~~ גאנץ חודש אלול דעם מזמור[26] ~~(תהלים כז)~~ "לדוד ה' אורי
וישעי" - אז דער אויבערשטער מאכט ליכטיג דעם לעבן און די
וועג פון א אידן, און ער העלפט אים ער זאל אויספירן זיין
(דעם אויבערשטנ'ס) שליחות.

ט. און דאס וועט ברענגען אז/ נאך דייענדיק אין די לעצטע טעג
פון גלות, וועט מען האבן א כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה
ומתוקה - יעדערער פון אייך, און אייערע עלטערן, און דער
גאנצער אידישער פאלק.

וואס דאס איז ~~דאך~~ אויך כולל אז ס'זאל זיין "שלום"
אין דער גאנצער וועלט, ובפרט אין ארץ הקדושה (אין אונזער
הייליקעפלאנד), *וואס דארטן געפינען זיך אידן וואס דארפן
האבן א ספעציעלע ברכה -

וועט יעדערער פון אונז, און אלע צוזאמען, מוסיף זיין
(דורך זיינע מעשים טובים) אין דער ברכה וואס זיי דארפן
האבן, אנהויבנדיק פון דער כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה
ומתוקה, אין אלגעמיין,

וואס דאס איז אויך כולל אז ס'זאל זיין א שנת אורה,
א ליכטיקער יאר, און א שנת ברכה, א געבענטשטער יאר, און
א שנת גאולה, אז מ'וועט אויסגעלייזט ווערן פון דעם גלות,
און א שנת תורה, אז מ'וועט זיך עוסק זיין אין תומ"צ, און
א שנת שלום, אן אמת'ער שלום אומעטום, ובקרוב ממש.

און מ'וועט דאס באקומען "מידו המלאה הפתוחה הקדושה
והרחבה" - אז דער אויבערשטער וועט אלץ געבן, און וועט דאס
געבן מיט זיין האנט, וואס זי איז "המלאה" - א פולע,
"הפתוחה" - אן אפענע, "הקדושה" - א הייליקע, "והרחבה" -
און א ברייטע,

און ווי ס'שטייט אין דעם בעש"ט'ס סידור - "והגדושה"
(מיט א גימ"ל) - אז זי איז אויך אן איבערפילטע -

[המשך מעמוד הקודם] זיין דער "קץ שם לחושך"[21] ~~(איוב כח, ג)~~ . .

. . וואס דעמולט וועט זיין "ויהי בשלם סוכו"[22] ~~(תהלים עו, ג)~~, וואס דאס גייט אויף ירושלים וואס זי ווערט אנגערופן "שלם"[23] ~~(מדרש תהלים עה"פ. ראה תוד"ה הר תענית טז, א)~~ (גאנצקייט[24] ~~(ראה זח"ג צ, ב)~~) – וועט דער אויבערשטער[25] אויפבויען ~~צוריק~~ **דארט** דעם ביהמ"ק . .

און דער אויבערשטער העלפט ~~זיי~~ **יעדערן** אין דעם, ווי מ'זאגט ~~אין~~ גאנץ חודש אלול דעם מזמור[26] (תהלים כז) "לדוד . .

ס"ט

און דאס וועט ברענגען אז **נאך** זייענדיק אין די לעצטע טעג פון גלות . .

וואס דאס איז ~~דאך~~ אויך כולל אז ס'זאל זיין ~~"~~שלום~~"~~ אין דער גאנצער וועלט, ובפרט אין ארץ הקדושה (אין אונזער הייליק**ער** לאנד), *וואס דארטן געפינען זיך אידן וואס דארפן האבן א ספעציעלע ברכה –

[סימן לחבר עם פיסקא שלפני"] וועט יעדערער פון אונז . .

. . "והגדושה (**מיט א** ~~ב~~גימ"ל) – אז זי איז אויך אן איבער~~גע~~פילטע –

הגהה השני':

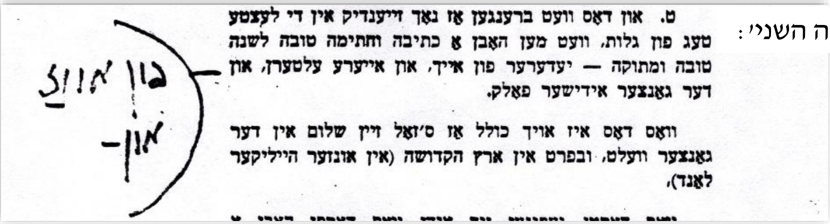
ט. און דאס וועט ברענגען אז נאך זייענדיק אין די לעצטע טעג פון גלות, וועט מען האבן א כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה — יעדערער פון אייך, און אייערע עלטערן, און דער גאנצער אידישער פאלק.

וואס דאס איז אויך כולל אז ס'זאל זיין שלום אין דער גאנצער וועלט, ובפרט אין ארץ הקדושה (אין אונזער הייליקער לאנד),

. . יעדערער פון אייך, און אייערע עלטערן, און **פון אונז און -** דער גאנצער אידישער פאלק.

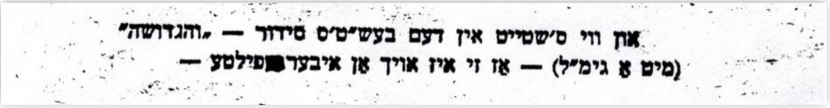
און ווי ס'שטייט אין דעם בעש"ט'ס סידור — "והגדושה" (מיט א גימ"ל) — אז זי איז אויך אן איבער[redacted]פילטע —

. . אז זי איז אויך אן איבער~~גע~~פילטע –

- ז -

אין אלע זאכן אין וועלכע מ'נויטיקט זיך, ובשמחה ובטוב לבב, אמן כן יהי רצון.

* * *

י. אזוי ווי דער אויבערשטער וויל דאך אז מ'זאל אים דינען בשמחה ובטוב לבב ~~(ראה רמב"ם סוף הל' לולב)~~, מיט פריילכקייט, און מיט א גוטע אויסגערוטע פריילכע הארץ -

איז פאסענד און גוט אז מ'זאל פארענדיקן דעם צוזאמענקומען זיך מיט א ניגון וואס איז פארבונדן מיט א גוטע בשורה, ~~[illegible]~~ דער ניגון "הושיעה את עמך" ~~(תהלים כח, ט)~~. (מיגן פסוק)

~~און מ'~~ זאל אין צווייטער זאגן נאכאמאל א פסוק פון תורה, און מ'זאל געבן יעדערן פון די קינדער א מטבע לצדקה - וואס דורך דעם וועט זיין איבערגעחזר'ט ~~סיי~~ דער ענין פון "תורה", און ~~סיי~~ דער ענין פון "צדקה",

וואס דאס וועט ברענגען דעם ענין פון "ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה" ~~(ישעי' א, כז)~~ - די גאולה ע"י משיח צדקנו, וואס דאס קומט דורך "במשפט" - דורך דערויף וואס אידישע קינדער און זייערע עלטערן און ערוואקסענע לערנען א סאך תורה ~~(ראה לקו"ת ר"פ דברים)~~, און "בצדקה" - דורך דערויף וואס זיי גיבן א סאך צדקה,

און, ווי געזאגט פריער, ~~אז~~ מ'זאל זינגען דעם ניגון: "הושיעה את עמך" - וואס דער אינהאלט פון דעם ~~ניגון~~ איז, אז דער אויבערשטער וועט העלפן און העלפט, און היט זיין גאנצן פאלק, און יעדערן פון זיי, וואו זיי געפינען זיך;

"וברך את נחלתך" - אז דער אויבערשטער בענטשט זיין "נחלה" - די ארץ הקודש (אונזער הייליקע לאנד), ארץ ישראל,

"ורעם ונשאם עד העולם" - אז דער אויבערשטער פירט אן מיט זיי, און הויבט זיי אלץ העכער און שטארקער, אויף אלעמאל און אויף אייביק -

בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

[ניגנו את הניגון "הושיעה את עמך".

אמרו עוה"פ את הפסוק "תורה צוה גו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן להמדריכים מטבעות לחלק להילדים, ב' מטבעות לכ"א, א' לתת לצדקה היום, והב' בשביל עצמם.]

* * *

הנחת הת' בלתי מוגה

ס״י

.. בשמחה ובטוב לבב[27] (ראה רמב״ם סוף הל׳ לולב), מיט פרייליכקייט ..

.. מיט א גוטע**ר** בשורה, **-** וואס דאס איז *דער ניגון **(אויפן פסוק[28])** ״הושיעה את עמך״ (תהלים כח, ט).

אונ מ׳זאל **מען** איצטער זאגן נאכאמאל ..

.. וועט זיין איבערגע׳חזר׳ט סיי דער ענין פון תורה, און סיי דער ענין פון צדקה,

.. ושבי׳ בצדקה״[29] (ישעי׳ א, כז) – *די גאולה ע״י משיח צדקנו ..

.. לערנען א סאך תורה[30] (ראה לקו״ת ר״פ דברים) און ״בצדקה״ – דורך דערויף וואס זיי גיבן א סאך צדקה,

און, ווי געזאגט פריער, אז מ׳זאל זינגען דעם ניגון: ״הושיעה את עמך״ – וואס דער אינהאלט פון דעם ניגון איז ..

[ניגנו את הניגון ..

.. מטבעות **של עשר סנט** לחלק להילדים ..

.. והב׳ בשביל עצמם]

הגהה השני':

*וואס דאס וועט ברענגען דעם ענין פון „ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה" —
די גאולה ע"י משיח צדקנו, וואס דאס קומט דורך „במשפט"

*וואס דאס וועט ברענגען דעם ענין . .

„ורעם ונשאם עד העולם" — אז דער אויבערשטער פירט אן מיט זיי, און הויבט זיי אַלץ העכער און שטאַרקער, אויף אַלעמאַל און אויף אייביק —

בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

[ניגנו את הניגון „הושיעה את עמך".

אמרו עוה"פ את הפסוק „תורה צוה גו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן להמדריכים מטבעות של עשר סנט לחלק להילדים, ב' מטבעות לכ"א, א' לתת לצדקה היום, והב' בשביל עצמם.]

. . אז דער אויבערשטער פירט אן מיט זיי *[תחלה הי' כתוב אומיט (דבוק) וסימן להפריד]* . .

בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

* * *

[ניגנו את הניגון "הושיעה את עמך".

אמרו עוה"פ את הפסוק "תורה צוה גו'".

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן להמדריכים **שי'** מטבעות של עשר סנט לחלק להילדים, ***שי'***, ב' מטבעות לכ"א, א' לתת לצדקה היום, והב' בשביל עצמם].

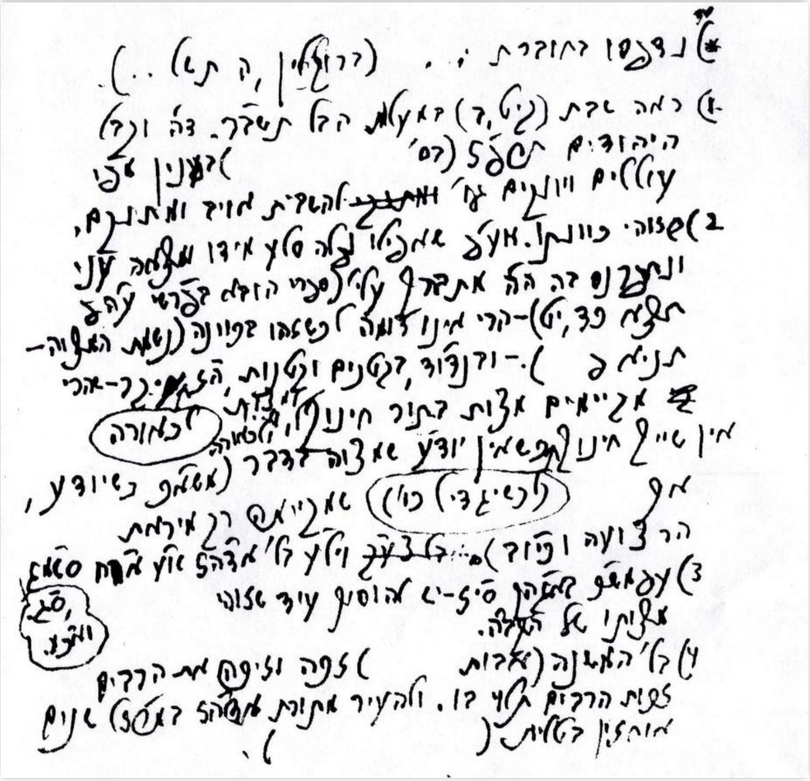

*) נדפסו בחוברת . . (ברוקלין, ה תשל . .)

1) ראה שבת (קיט, ב) במעלת הבל תשב״ר. ד״ה וקבל היהודים תרפ״ז (בס׳) בפענין מפי עוללים ויונקים גו׳ ~~ומתנק~~ להשבית אויב ומתנקם.

2) שזוהי כוונתו. אע״פ שאפילו נפלה סלע מידו ומצאה עני ונתפרנס בה ה״ה מתברך עלי׳ (ספרי הובא בפרש״י עה״פ תצא כד, יט) – הרי אינו דומה לכשזהו בכוונה (נשמת המצוה – תניא פ). – ובנדו״ד, בקטנים וקטנות, ה״ז לכאורה עיקר – שהרי ~~כי~~ מקיימים מצות בתור חינוך למצות, ולכאורה אין שייך חינוך (לכשיגדיל כו׳) כשאין יודע שמצוה בדבר (משא״כ כשיודע, אף שמקיימה רק מיראת הרצועה וכיו״ב). ~~אבל צע״ק~~ ויל״ע בל׳ אדה״ז שו״ע או״ח סשמ״ג, ס״ג. ואכ״מ.

3) עפמש״כ באגה״ק סי״ז – יש להוסיף עוד שזוהי מצותו של הקב״ה.

4) בל׳ המשנה (אבות) זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו. ולהעיר מתורת אדה״ז במרז״ל שנים אוחזין בטלית ( ).

5) היום יום ע' נב. וראה ג"כ כש"ט הוספות אות קכז-קכט, ובהנסמן שם.

6) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך.

7) שופטים טז, יח.

8) ראה סנהדרין לז, א (במשנה).

9) [illegible]

10) [illegible]

(8) אבות פ"א מי"ד.

~~9) באמירת הי"ב פסוקים ומאמרז"ל~~

12) קדושים יט, יח. תו"כ ופרש"י עה"פ.

13) לשון הכתוב - תהלים כד, א.

14) [illegible]

~~16) דהרי האדם הוא עולם קטן - תנחומא פקודי ג. ועוד.~~ [illegible]

17) אבות פ"א מ"ב.

18) [illegible]

19) [illegible]

21) ראה שופטים כ, יא.

22) איוב כח, ג.

23) תהלים עו, ג.

24) מדרש תהלים עה"פ.

ראה תוד"ה הר תענית טז, א.

25) ראה זח"ג צ, ב: ויהי בשלם סוכו כו' לא שריא כו' אלא באתר שלים.

26) תהלים כז.

~~22) ראה סוטה נב~~ [illegible]

27) ~~תהלים~~ [illegible] תניא פכ"ו.

28) שם כח, ט.

29) ישעי' א, כז.

30) ראה לקו"ת ר"פ דברים.

45) היום יום ע' נב. וראה ג"כ כש"ט הוספות אות קכז-קכט, ובהנסמן שם.

56) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך.

67) שופטים טז, יח.

78) ראה סנהדרין לז, א (במשנה).

9) ראה שך עה"ת . .   10) ראה ~~רמב~~ רדב"ז לרמב"ם הל' סנה' פי"ד הי"ב.

~~8~~**11**) אבות פ"א מי"ז.

~~9) באמירת הי"ב פסוקים ומאמרז"ל.~~

1~~0~~**2**) קדושים יט, יח. תו"ב ופרש"י עה"פ.

1~~1~~**3**) לשון הכתוב – תהלים כד, א.

14) כידוע מרז"ל במעלת שלא שינו את שמם (   )   15) דהרי נתפשט ונתקבל <u>בכ"מ</u> דגם בנות מתפללות

1~~2~~6) ~~דהרי האדם הוא עולם קטן – תנחומא פקודי ג. ועוד.~~ **כדלעיל שכל א' עולם מלא הוא**

1~~3~~**7**) אבות פ"א מ"ב.

148) ~~שלח טו, לט ובפרש"י.~~ **ראה רמ"א שו"ע או"ח רס"א. ~~19~~ סידור אדה"ז בתחלתו (השכמת הבוקר).**

19) ראה סידור שם   20) שלח . .

~~15~~**21**) ראה **ספר** שופטים כ, יא.

~~16~~**22**) איוב כח, ג.

~~17~~**23**) תהלים עו, ג.

~~18~~**24**) מדרש תהלים עה"פ.

~~19~~) ראה תודה"ה הר תענית טז, א. *[סימן לצרפו להערה הקודמת]*

~~20~~**25**) ראה זח"ג צ, ב: ויהי בשלם סוכו כו' לא שריא כו' אלא באתר שלים.

~~21~~**26**) תהלים כז.

~~22) ראה סוכה נב, רע"ב.~~

~~23~~**27**) ~~תהלים ק, ב. וראה~~ **ראה רמב"ם סוף הלכות לולב.** תניא פכ"ו.

~~24~~**28**) שם כח, ט.

~~25~~**29**) ישעי' א, כז.

~~26~~**30**) ראה לקו"ת ר"פ דברים.

הגהה השני':

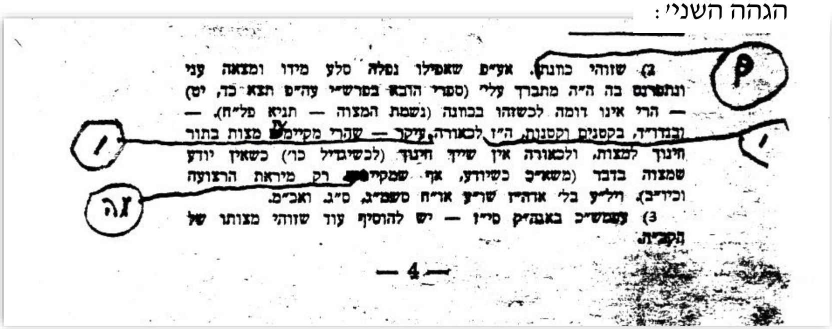
2) שזוהי כוונתו. אע"פ שאפילו נפלה סלע מידו ומצאה עני ונתפרנס בה ה"ה מתברך עלי' (ספרי הובא בפרש"י עה"פ תצא כד, יט) — הרי אינו דומה לכשזהו בכוונה (נשמת המצוה — תניא פל"ח). — ובנדו"ד, בקטנים וקטנות, ה"ז לכאורה, עיקר — שהרי מקיימים מצות בתור חינוך למצות, ולכאורה אין שייך חינוך (לכשיגדיל כו') כשאין יודע שמצוה בדבר (משא"כ כשיודע, אף שמקיימים רק מיראת הרצועה וכיו"ב). ויל"ע בלי אדה"ז שו"ע או"ח סשמ"ג, ס"ג, ואכ"מ.

3) עמש"כ באגה"ק סי"ז — יש להוסיף עוד שזוהי מצותו של הקב"ה.

— 4 —

2) שזוהי כוונת**ם**. אע"פ שאפילו נפלה סלע מידו ומצאה עני ונתפרנס בה ה"ה מתברך עלי' (ספרי הובא בפרש"י עה"פ תצא כד, יט) – הרי אינו דומה לכשזהו בכוונה (נשמת המצוה – תניא פל"ח). – ובנדו"ד, בקטנים וקטנות, ה"ז, לכאורה, עיקר – שהרי מקיימים מצות בתור חינוך למצות, ולכאורה אין שייך חינוך (לכשיגדיל כו') כשאין יודע שמצוה בדבר (משא"כ כשיודע, אף שמקיימי~~ם~~**מה** רק מיראת הרצועה וכיו"ב). בל צע"ק ויל"ע בלי' אדה"ז שו"ע או"ח סשמ"ג, ס"ג. ואכ"מ.

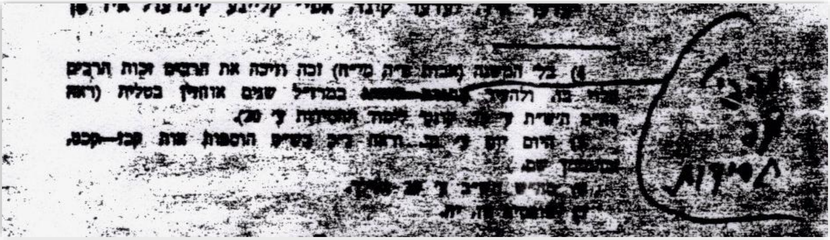

4) בלי' המשנה (אבות פ"ה מי"ח) זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו. ולהעיר ~~מתורת אדה"ז~~ **מהפי' עפ"י חסידות** במרז"ל שנים אוחזין בטלית (ראה סה"מ הש"ת ע' 75. קונטרס לימוד החסידות ע' 20).

8*) כי הקב"ה אינו מבקש אלא לפי כוחן (במדב"ר פי"ב, ג).

[אחר ההדפסה בקונטרס, נתוספה בלקו"ש חלק מהערה 9 (צילום ההגהה לא הגיע לידינו):] ושי"נ להגהות לד"ה יהודא אתה (אוה"ת בראשית כ"ה תתקצט, ב) דשם מבאר דראי' שמיעה ריח ודיבור הם כנגד ד' אותיות דשם הוי', חו"ב תו"מ (מע"ח שער אח"פ פ"א, ר"ח שה"ק רפ"ח).

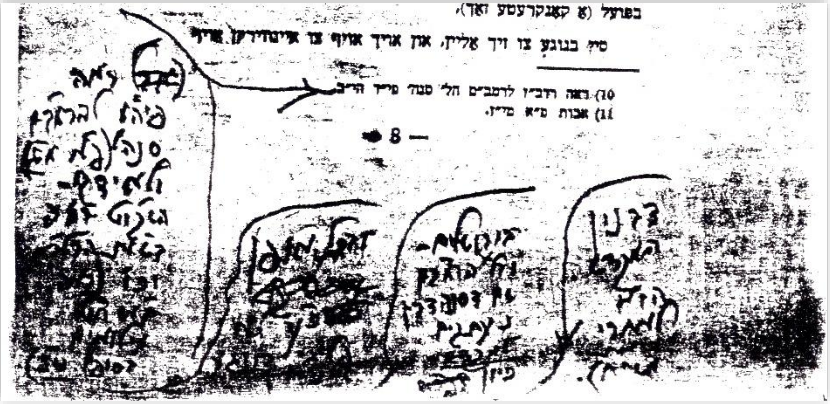
בפרטל (א קאנקרעטע זאך).

סיי בנוגע צו זיך אליין, און אויך אויף צו איינדריקן אויף

10) ראה רדב"ז לרמב"ם הל' סנה' פי"ד הי"ב.

11) אבות פ"א מי"ז.

— 8 —

10) ראה רדב"ז לרמב"ם הל' סנה פי"ד הי"ב: **(~~אבל~~ ראה פיה"מ להרמב"ם סנה' (פ"א מ"ג). ולאידך – השקו"ט בזה בשו"ת הרלב"ח וכו' (ראה תו"ש חט"ו מילואים בסופם. <u>וש"נ</u>). ובכל אופן ~~נעתקים למ~~ כ"ע לא פליגי בנוגע לסנהדרין בירושלים – ובל' הרמב"ם שם דסנהדרין נעתקים <u>למקדש</u> – כיון ~~דב~~ דבנין המקדש הוא לאחרי ביאת משיח).**

16) כדלעיל

17) אבות פ"א מ"ב.

18) ראה

הבוקר).

19) ראה סידור

16) כדלעיל **(ס"ג)** שכל א' עולם מלא הוא.

18) ראה **טור ורמ"א** ~~רמ"א~~ שו"ע או"ח רס"א. סידור אדה"ז בתחלתו (השכמת הבוקר).

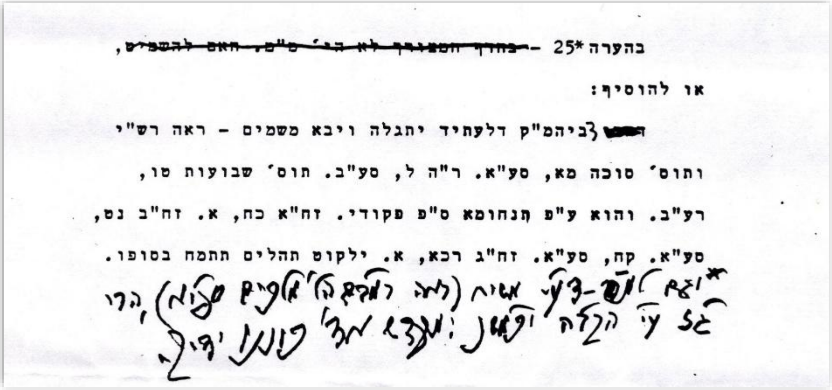

בהערה *25 – ~~בהדף המצורף לא הי' מ"מ. האם להשמיט~~,

או להוסיף:

~~דהרי~~ דביהמ"ק דלעתיד יתגלה ויבא משמים – ראה רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ר"ה ל, סע"ב. תוס' שבועות טו, רע"ב. והוא ע"פ תנחומא ס"פ פקודי. זח"א כח, א. זח"ב נט, סע"א. קח, סע"א. זח"ג רכא, א. ילקוט תהלים תתמח בסופו.

בהערה *25 – ~~בהדף המצורף לא הי' מ"מ. האם להשמיט~~, או להוסיף:

~~דהרי~~ **ד**ביהמ"ק דלעתיד יתגלה ויבא משמים – ראה רש"י ותוס' . .

. . ***וגם למ"ד – דע"י משיח (ראה רמב"ם הל' מלכים ספי"א), הרי ג"ז ע"י הקב"ה וכמש"נ: מקדש אד' כוננו ידיך.**

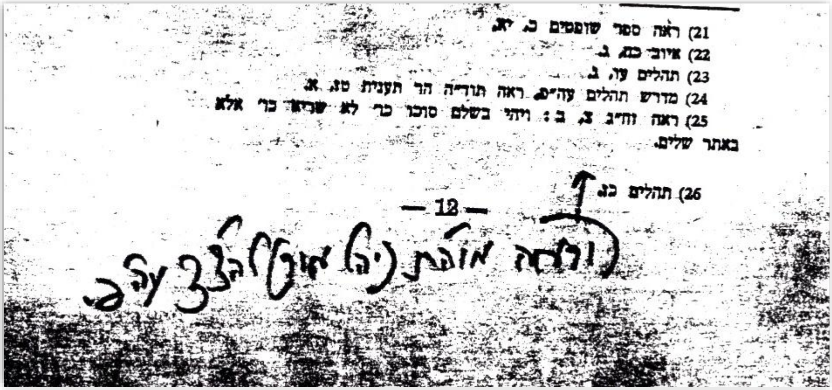

21) ראה ספר שופטים כ, יא.
22) איוב כג, ג.
23) תהלים עה, ג.
24) מדרש תהלים עה"פ. ראה תודה"ה הר תענית טז, א.
25) ראה זח"ג ז, ב: ויהי בשלם סוכו כו' לא שריא כו' אלא באתר שלים.
26) תהלים כז.

— 12 —

26) תהלים כז. **וראה אוה"ת (יהל אור) להצ"צ עה"פ.**

חלק מצילום הגהה השני׳ דשיחת יום ד׳ פ׳ תצא, ו׳ אלול תשל״ט

טיטול „בת שרה רבקה רחל ולאה״ [64]:

דער איצטיקער חודש אלול (תשל״ט), וואס דעמולט איז די צוגרייטונג צום נייעם יאר וואס הויבט זיך אן פון ראש [65] השנה — וואס דער ראש השנה, פון דעם קומענדיקן יאר הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, איז אויסגעטיילט פון א סאך אנדערע יארן, דערמיט וואס ער קומט אין דעם טאג פון שבת.

בנוגע צו דער צוגרייטונג צום שבת׳דיקן טאג — איז דא א ספעציעלע שליחות אין א ספעציעלע מצוה וואס איז איבערגעגעבן געווארן צו אידישע טעכטער [66], פרייען און מיידעלעך, אפילו קליינע מיידעלעך (שהגיעו לחינוך [67] — ובמילא האבן זיי שוין דעם כח מלמעלה צו ערפילן דעם אויבערשטנ׳ס שליחות) — די מצוה פון הדלקה בערב שבת פון די נרות שבת קודש [68],

וואס דורך דעם וואס מ׳צינדט אן די ליכט בערב [69] שבת — גרייט מען צו דעם שבת׳דיקן טאג, אז עס זאל זיין א ליכטיקער שבת.

טז. אין דעם קומענדיקן יאר אז דער ערשטער טאג פון יאר (ראש השנה) איז אין דעם טאג פון שבת (ועונג [70]).

64) ראה ברכות טז, ב.

65) שהוא ראש לכל האיברים — כל ימות השנה (עט״ר בתחלתו).

66) ב״ר ספי״ז. תנחומא ר״פ נח. ס״פ מצורע.

67) ראה שו״ע אדה״ז או״ח כשמ״ג ס״ג: ושיעור החינוך במ״ע הוא בכל תינוק לפי חריפותו וידיעתו בכל דבר לפי ענינו כו׳.

68) ראה בארוכה — לקו״ש חי״ד ע׳ 197 ואילך ובהנסמן שם בהע׳ 11.

69) משא״כ בנרות ר״ה שחל בימות השבוע — שכשלא הדליקה בערב ר״ה — מדליקה בר״ה.

70) וכל מלאכתך עשוי׳ — וידועה השקו״ט האם חיוב נש״ק ונר יו״ט שוה, כיון דכמה טעמים דנאמרו בנש״ק אינם שייכים ביו״ט ~~[struck]~~ וכו׳. ~~ומהאומרים שאין חיוב (או עכ״פ — להדליק בלא ברכה): ארחות חיים דין הדלקת הנר בע״ש (ס״א). ס׳ המנהיג הל׳ שבת ס״ז.~~ וראה נועם .. וש״נ

70) . . דכמה טעמים דנאמרו בנש״ק אינם שייכים ביו״ט ~~ולא ???? ??? בכל~~ וכו׳. ~~ומהאומרים שאין חיוב (או עכ״פ — להדליק בלא ברכה) : ארחות חיים דין הדלקת הנר בע״ש (ס״א). ס׳ המנהיג הל׳ שבת סי״ז.~~ **וראה נועם . .** **<u>וש״נ</u>** *[אצל הערה זו סימן חץ]*

לזכות

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לזכות

החתן הרה"ת בנציון

והכלה מרת שטערנא שרה שיחיו

גאנץ

יהי רצון שיזכו לבנות בית נאמן בישראל

לנח"ר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נדפס ע"י ולזכות הוריהם

הרה"ת אהרון דוד יצחק ורעיתו שיחיו גאנץ

והרה"ת אברהם יהושע העשיל ורעיתו שיחיו שטרנברג